

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.—Manuscrisuri nu se returnează.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următoarele

BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la N. Dukas Nachf., Nux. Augenföld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare.—Publicări mai dese după tarifa și învoială.—RECLAME pe pagina 8-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 5.)

GAZETA iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 A. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.

Se prenueră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tergul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Ca dinul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei luni 6 corone.—Un exemplar 10 bani.—Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 26.—Anul LXIV.

Brașov, Sâmbătă-Duminică 4 (17) Februarie.

1901.

Jubileul Reuniunii Femeilor Române.

Brașov, 2 Februarie v.

Dacă e adevărat, că un trecut onorific este cea mai bună cheazășă a unui viitor frumos, atunci sărbătorile jubileare ținute la împlinirea de cincideci de ani dela înființarea Reuniunii Femeilor Române în Brașov sunt un eveniment însemnat în viața culturală socială a Românilor și ne dau oglinda, din care se resfrâng dorurile și speranțele noastre pentru viitor.

Insemnătatea acésta a amintitor sărbători este, care ne îndemnă să dedicăm acest număr pentru a le face cunoscute publicului celui mare românesc.

Este și o scumpă datoriă, ce o împlinim față cu antecesorii noștri dela acest organ național, fără de a căruia îndemn, stăruință și conlucrarea nimic nu s'a făcut și întreprins în timpurile mărețe de redesteptare, când s'a înființat și Reuniunea Femeilor Române.

Urméză acum să arătăm cum au decurs

Festivitățile jubileare.

Parastasul.

Marți la 9 ore dimineața s'a ținut parastas pentru întemeietorii și binefacătorii Reuniunii în biserica Sf. Nicolae din Scheiș cu pompa tradițională la acésta biserică, celebrând toți preoții ei: venerabilul protopop I. Petric, protop. V. Voina, preotul Dr. V. Saftu și diaconul I. Prișcu, cari erau îmbrăcați în sfitie frumoșe și scumpe.

La liturgiă a cântat corul d-lui G. Dima, înalțător și mișcător. De față era un public foarte numeros din Scheiș și din Cetate, comitetul și multe membre ale Reuniunii, d-na Filip, președinta Reuniunii femeilor române din Abrud, d-l colonel Iacobici și numărôsă inteligență din loc. S'au pomenit întemeietorii, inițiatorii și membrele fondătoare răposate, apoi patronii și binefacătorii în frunte cu Impărătesa-Regină Elisabeta, Metropoliții Andreiș și Alexandru, Iuliana Mocsonyi de Foen, Ifigenia de Sina, Constantin de Hurmuzachi etc.

Incununarea mormintelor.

După parastas s'au incununat mormintele celor pomeniți, cari au răposat și sunt înmormențati în Brașov.

Coronele la morminte le-au purtat elevii internatului-orfelinat și le-au depus membrele comitetului Reuniunii. Au fost încoronate:

A) La Sf. Nicolae: mormintele răposatelor:

Zoe I. Iuga, Stana A. Corbu, Luisa G. H. Ciurcu, Maria Steriu, membre în primul comitet:

a răposatilor: Gavriil Muntean, Ioan Meșotî, Nicolae Pop, foști actuari ai Reuniunii.

B) In cimiteriul din Gróveri s'au încoronat mormintele următorilor:

Iacob Mureșianu, întemeietorul Reuniunii.

Andreiș Mureșianu, binefacător și sprijitor al ei;

Maria Nicolau inițiatorea, prima președintă și membră fondătoare a Reuniunii,

Măria Scăreanu și Maria Iordache David, membre în primul comitet și foste președinte.

Molitva a cetit'o părintele protopop Bartolomeiș Bainlescu. De față a fost comitetul cu membrele Reuniunii în corpore.

C) In cimiteriul de pe Tocile, unde au mers o parte din membrele comitetului în două trăsuri, s'a incununat mormântul Ecaterinei B. Popu membră în primul comitet. Molitva a citit'o preotul V. Sfetea.

*

Membrelor în viața ale primului comitet, d-nelor Zoe N. Dima, Zoe I. Petric, Zoe T. Ciurcu li-s'au predat buchete.

Ședința festivă.

După ceremonia religioasă și actul de pietate a urmat ședința festivă în sala cea mare a gimnasiului român.

După-ce sala festivă a fost ocupată de public și după-ce pe podin la dreapta și la stânga tribunei s'a așezat frumoșă cunună a damelor din cor îmbrăcate în alb, apoi bărbații coriști și orchestra în frunte cu dirigentul George Dima, președinta Reuniunii a deschis ședința.

Cuvânt de deschidere

rostit de d-na preșid. Agnes Dușoiu.

Mult stimată adunare!

Precum într'o familiă, când părinții își serbeză vre-o zi însemnată din viața lor, fiu și ficele cele bune se adună cu bucurie împrejurul lor, tot astfel ne-am adunat astăzi, noi, femeile române din Brașov, ca să sărbătorim împreună un moment însemnat din viața mamei noastre comune, a Reuniunii noastre, care ne intrunesc cu iubire în jurul său și care în decursul vieții sale a împărțit cu mână darnică neumerate bunătăți în sinul poporului nostru.

Cincideci de ani au trecut, mult stimatelor Dămine și mult stimateilor Domni, de când Reuniunea noastră, acésta instituțiune națională de binefacere, a fost chemată la viața de nisce persoane nobile, vrednice de recunoștința noastră și de eternă memorie, dându-i un scop măreț, anume: ajutorarea fetițelor sărace și orfane, creșterea lor, îngrijirea lor cu toate cele de lipsă.

Inițiată în nisce grele împrejurări atât pentru patriă, cât și pentru poporul nostru, Reuniunea femeilor române n'a încetat un singur moment în viața sa de 50 ani a-și împlini cu scumpătate chemarea sa, făcându-se ângerul păzitor și ocrotitor al multor fragede mlădițe din sinul poporului nostru. Mai întâiu prin ajutoare materiale, oferite orfanilor celor căduți în războiul civil din anii 1848-49, după aceea prin sprijinirea școlilor mai însemnate românesce de fetițe din țără și mai cu seamă de aici din Brașov, ér de un șir de ani încóce prin înființarea Internatului-Orfelinat, Reuniunea noastră a căutat neîncetat să corăspundă nobilei sale misiuni, arătându-se astfel vrednică de sprijinul publicului românesc, oferit cu deosebire în anii cei dintâiu ai existenței sale cu o bunăvoință deosebită.

Cred, că nu greșesc și nici nu esagerez, mult stimatelor Dămine și mult stimateilor Domni, dacă afirm, că cei cincideci de ani din viața Reuniunii noastre sunt cincideci de ani de muncă neobosită pen-

tru binele tinerimii noastre, cincideci de ani de binefaceri, cincideci de ani de împlinirea datoriei noastre de femei și de Românce; cred, că nu voiți trece peste marginile modestiei, care se consideră cu drept cuvânt ca o podobă a femeii, dacă afirm, că Reuniunea noastră pôte privi cu mândria asupra trecutului său de-o jumătate de secol.

Cuvine-se deci, să sărbătorim momentul acesta însemnat din viața Reuniunii noastre, cuvine-se, să dăm expresiune bucuriei, ce o simțim în inimile noastre, când vedem, că acésta mamă bună a noastră a împlinit cincideci de ani din viața sa, și să-i dorim încă multe zile fericite spre binele poporului nostru și spre mângăierea odraslelor lui lipsite de ajutor.

Dér suntem chiar datore, ca la acésta aniversară de-o jumătate de veac să ne aducem aminte cu pietate și recunoștință de aceia, cari au pus temelii acéstei însoțiri de binefacere, precum și de aceia, cari au contribuit în restimpul de cincideci de ani împliniți la susținerea ei și la înmulțirea mijloacelor ei materiale.

La parastasul, ce s'a celebrat înainte de acésta cu câte va minute în Sfânta biserică după obiceiul nostru strămoșesc, s'au ridicat rugi ferbinți pentru odihna sufletelor întemeietorilor și binefacătorilor răposati ai Reuniunii noastre, tot-odată pe mormintele celor ce se odihnesc în cimiteriele de aici, am depus câte o modestă cunună, ca semn al recunoștinței noastre. Aceia și acelea, care se mai află în viață, să binevoască a primi prin rostul meu expresiunea celei mai călduroșe mulțămite pentru binele, ce l'a făcut Reuniunii noastre și printr'ânsa poporului nostru întreg.

Atât faptele unora, cât și ale altora se vor arăta mai pe larg în discursul festiv, ce va urma în curând; în inimile noastre și ale urmașilor noștri ele vor rămâne totdeauna neșterse.

Mai departe îmi împlinesc o plăcută datoriță aducând în numele Reuniunii noastre călduroșe mulțămiri tuturor acelor prea stimate persoane din apropiere și din depărtare, cari au binevoit a onora serbarea noastră de astăzi cu prețuita lor prezență, fiă ca particulari, fiă ca reprezentanți ai Reuniunilor său ai corporațiunilor, pe care ne am luat voie a-le invita la acésta serbare, ca să ia parte la bucuria noastră.

Incheiș în sfârșit, invitând pe toate femeile române din Brașov și jur, să se grupeze cu toatele în jurul Reuniunii noastre, și să-o ajute din toate puterile lor și cu tot devotamentul la împlinirea nobilei ei misiuni, care e totodată și menirea femeii pe acest pământ: iubirea, caritatea.

Dea Dumnezeu, ca peste alți 50 de ani Reuniunea noastră să-și serbeză jubileul său secular mai mândră, mai puternică, mai bogată, mai plină de merite ca acum.

Cu acésta dorință, isvorită din adâncul inimii mele, declar ședința festivă de deschisă.

S'a cântat apoi din partea corului mixt al Reuniunii române de gimnastică și cântări psalmul XVI de Mandyczewski: „Păzesc-mă Dumnezeu!” După acésta cântare înălțătoare de suflet a urmat

Discursul festiv

rostit de d-na Elena A. Mureșianu.

Distinsă Adunare!

Stimate Dămine, stimatei Domni!

Ași vré să pot pătrunde cu glasul meu la mintea și inima D-Voștră spre a Vă înfățișa și a Vă face să resimțiți acele momente mărețe din viața noastră românescă, când o nobilă însuflețire a pus temelii așezământului, a căruia aniversare semi-centenară o serbăm.

Ași vré să pot fi atât de măestră în cuvântul meu, ca să vă zugrăvesc în colorile adevărate și cele mai vii sublimul reflex al marelui epoci de redesteptare națională asupra societății noastre de atunci, și efectul lui binecuvântat, căruia avem să-i mulțămim strălucita întrunire de azi.

Este un așezământ fundat de femei cu scopul de a da hrană și sprijin fetițelor române prigonite de sorte, despre care voiți să Vă vorbesc.

Sé nu credeți însă, că, fiind vorba de-o întreprindere a sexului numit slab tot pentru acest sex, ea are o însemnătate mai mică decât alte multe așezăminte ale noastre, ridicate pentru educațiunea bărbaților chemați a fi răzimirul poporului și al țării. Nu, Dămine și Domnilor, căci femeia e care are rolul ei mare și hotăritor în creșterea și dezvoltarea popoșelor; ea însuflă copilului încă din frageda copilărie credință în Dumnezeu, iubire de patriă și nem, dezvoltându-i cele mai frumoșe și nobile virtuți.

Mama română cu iubirea-i nemărginită pentru fiu și, vecinic vigilentă și vecinic credincioșă păzitoare a comorilor celor mai scumpe ale inimii, ce dau viață și fac idealul Românului, ea a dat însuflețire și mișcării de renaștere, din care a răsărit, ca o mândră flóre, Reuniunea femeilor române din Transilvania.

„Mai este ore în lume
„Ființă cum sunt eu
„Un suflet fără nume
„Uitat de Dumnezeu,

„Repus de-o durere
„Cel róde în ascuns
„Lipsit de mângăiere
„In starea ce-a ajuns?

Așa cânta nemuritorul nostru bard trista sorte a orfanilor rămași în lume, fără de mângăiere și razim în urma turburărilor din 1848-49; a acelor copii prigoniti de sorte, cari cu puțin înainte se răsătau încă sub adăpostul vetrei părintesci, când de-odată traiul lor liniștit fu întrerupt de răsnetul buciului și de șgomotul armelor.

Ca să aline sorte a acestor orfanii nenorociți, era scopul cel mai apropiat ce a dat naștere ideii înființării Reuniunii noastre.

„Din îndemnări și sfaturi și apromisa „ajutorință a ginere-mea Iacob Mureșianu „am întreprins în 15 Decembrie 1849 a „pune în lucrare prin consfătuiri și îndemnări între femeile române din Brașov, o societate séu Reuniune de femei „pentru ajutorul creșterii fetițelor orfane „și sărace.”

Cu aceste cuvinte introduce prima președintă și prima fondătoare a Reuniunii, neuitată d-na Maria Nicolau, descrierea înființării Reuniunii, ce se pôte ceti pe pagina primă a primului potrocol al acesteia

Cine a fost Maria Nicolau, care n'a pregetat de a-se pune în fruntea damelor române pentru scopul cel frumos?

A fost o femeie cu educațiune alăsa, cu cultura inimii, bună, modestă și înțeleptă, singura fiică a Bălașei Cepescu, a soției distinsului comerciant, primul dintre fondatorii bisericii române din cetate.

Cocóna Bălașa se bucura de mare vață între femeile române din Brașov, nu numai pentru virtuțile, ci și pentru inteligența ei superioară fiind singura între ele, care pe la începutul vechiului trecut cetea cărți românești. La ea se găseau toate scrierile noastre cele mai vechi, începând cu Biblia tradusă de istoricul Clain, cu Alexandria, Fabulele lui Cichindeal ș. a.

Astfel Maria Nicolau era chiar prin educațiunea ei în casa părintească predispusă și primitoare pentru o idee salutară, cum a fost aceea a înființării Reuniunii femeilor române.

Iacob Mureșianu, la a căruia îndemn și sfătuire a lucrat Maria Nicolau, nu este necunoscut la noi Români. Scim cu toții că el și-a ocupat locul său onorific între cei dintâi, cari au conlucrat aici în Brașov pentru binele nămului înainte și după 1848, și-a căroră stăruințe și fapte au contribuit la lustrul epocii mărețe a românismului redeșteptat.

Cu toate acestea trebuie să ne întrebăm în cazul de față, cum Iacob Mureșianu a ajuns a fi sfătuitorul femeilor române din orașul nostru?

Prin legăturile sale familiare, prin activitatea sa ca profesor și pedagog distins pe vremile acelea, prin conexiunile, ce le avé în societate, ér mai cu seamă prin trăsătura ideală a spiritului său și prin temperamentul său viu și vesel, Iacob Mureșianu devenise pe la finea anului 1849 un factor social între Români din Brașov, alături cu neuitații Ioan Popazu, Barițiu, Andrei Mureșianu, cu cari emula în zelul de a ridica și cimentea societatea noastră brașovenă.

Dér în timpul când s'a născut această Reuniune Iacob Mureșianu, ca diarist, avea legături și cu toți bărbații distinși și mai de seamă de pretutindenți. Mai era și mult sprijinit și încurajat în ideile și planurile sale de soția sa Sevastia, cunoscută ca femeie de inimă, fiica Mariei Nicolau.

Sămînța aruncată a cădută pe un pământ roditor. O nouă epocă începuse pentru Români, inimile și spiritele erau foarte primitoare pentru orice întreprindere nobilă românească.

Aceleași inimi generose, aceleași caractere, aceeași harnică și muncitoră cetățenie ai Brașovului în preponderanță comercianți, cari au conlucrat cu atâta zel la punerea temeliei acestui palat al muselor, care cu ospitalitate ne-a primit ați în sala sa festivă, aceiași bravi Români au dat mână de ajutor și la înființarea Reuniunii noastre, care mai avú norocul să fiá îmbrățișată cu căldură de femeile române din toate părțile.

„Trebuie să dăm dovezi la lume — dicea Maria Nicolau în apelul adresat „sororilor române“ la 15 Decembrie 1849 — „că bărbații noștri, cari au făcut atâtea jertfe pentru națiune, au de a dréptalor „soții demne de marinimositatea lor. Să dăm dovezi națiunilor străine, că clasa „cea mai cultivată a damelor române cunoște și simte deopotrivă cu bărbații „lor trebuințele națiunii și după pilda „damei europene, să facem o societate „de dame române“.

La apelul acesta al Mariei Nicolau au răspuns cu însuflețire damele române din Brașov.

Inițiatorea ne spune, că a adunat la densa 10 cocóna înaintate în vârstă și cu ajutorul acestora a pășit la rezolvarea problemei.

Cel dintâiu pas a fost, că s'a pus în circulație o listă pentru contribuiri de ajutoare. Peste 80 de dame române s'au înscris imediat pe această listă cu sume considerabile.

După aceea s'a adresat la 10 Februarie 1850 o petițiune către guvernatorul

Transilvaniei, baron Ludovic de Wohlgemuth.

Două lucruri iau cerut damele noastre guvernatorului :

Să le dea învoirea de a înființa Reuniunea și să le înlesnescă calea ca să pótă afla starea și numărul orfanilor, ai căror părinți s'au nenorocit în revoluție.

O norocósa idee a fost, că femeile române au apelat și la sprijinul baronei Sofia de Wohlgemuth, o damă cultă și pătunsă de cele mai generose sentimente. Ea primi cu bucuria a pleda cauza damelor române la bărbatul său.

„Doresc din inimă — răspune baronesa de Wohlgemuth Mariei Nicolau — „ca institutul filantropic, ce cugetați al „intemeia odată în favoarea orfanilor române, să sporéscă cu cel mai bun succes, ca așa după vécuri să se pótă „aminti și binecuvénta cu o dulce mulțumire numele tuturor acelor femei din „națiunii române, care astăzi c'un sentiment marinimos au pus pétra fundaméntală la viitorul institut.

N'a trecut mult și în 19 Martie 1850 damele române primiră concesiunea verbală de a-se puté constitui în societate cu condițiunea ca statutele, ce și-le vor face să fiá înaintate spre aprobare.

Deja la 12/24 Martie 1850 s'a ținut prima adunare a femeilor române în Brașov, în care s'a ales comitetul cu Maria Nicolau ca presidentă, și s'a primit un proiect de statute.

Ceea ce sub regimul absolutist nimeni n'a sperat, că se va realiza așa curénd, a devenit faptă, stăruința și curagiul inițiatorilor a isbit, și în 21 Octombrie 1850 statutele au fost aprobate, ér la 10 Noembrie a aceluiasi an Reuniunea vestesce această publicului român, apelând la femeile române de pretutindenți să contribuie pentru fetițele orfane.

Astfel a intrat în viață „Reuniunea femeilor române pentru crescerea fetițelor orfane române mai sêrace.“

Cum vedeți Dómnelor și Dómnilor chiar din numirea această, Reuniunea n'a fost o însoțire locală brașovenă, ci a fost înființată pentru toți Români din monarchia cu menirea de a fi pentru toți un izvor de sprijin reciproc și de iubire frățescă.

Reuniunea și-a propus mai întâiu să dea ajutor orfanilor rămase după cei căduți în revoluțiune și totodată și-a pus ca problemă să mijlocéscă o crescere mai solidă și mai potrivită cu timpul a fetițelor române orfane și lipsite, însă fără a face vre-o deosebire între ele.

Cugetul urzitorilor Reuniunii noastre a fost încă dela început, ca această însoțire să nu facă nici o deosebire confesională; fie-care Române să pótă fi membră a ei.

Și cum a fost cugetată nobila și generósa întreprindere, așa a fost ea primită și de întreg publicul român din monarchia.

După cum au strigat cu glasul lor duios și rugător femeile române din Brașov în codrii și văile noastre, așa li-s'a răspuns de către surorile lor cu dorul aprins de a-se însoți și de a ajuta.

Tot ce a fost pe atunci mai de seamă femei și bărbați dela Bêrsa până la Crișuri, dela Olt până la Mureș și Tisa, au îmbrățișat cu entuziasm scopul cel măreț.

Astfel a intrat Reuniunea femeilor române ca o corabiă sveltă și sprintenă în marea vieții. Erau umflate pânzele speranțelor ce se grămădeau din toate părțile în jurul noiei instituțiunii, care vestea Românilor abia scăpați de lanțurile iobăgiei, noue timpuri mai fericite de progres în cultură și civilizațiune.

Acastă stare sufletescă înălțătoare se reogîndeză din adresele și apelurile, ce se trimiteau de aici dela comitet în lumea română, care răspundea prin număróse contribuiri la fondul și la trebuințele urgente ale ei.

Aruncând o privire peste lungul și de binefăcătoare și binefăcători, de patrón

și protectori din primul an al Reuniunii, zărim între ei numele cele mai cunoscute.

Mai întâiu frumoșa comună a urzitorilor și binefăcătoarelor din Brașov, între cari vedem dame din familiile: Iuga, George Ioan, Maiorescu, Nica, Sécăreanu, Barițiu, Petric, Ciurcu, Bucur Pop, Orghidan, Teclu, Cepescu, Dima, Barac, Steriu, Voinescu, G. David, Radu Pascu, Bureția ș. a. Ér înafară de Brașov, în Transilvania, Bănat, ținuturile Ungariei, Bucovina, întelnim binefăcătoare și membre din familiile: Aron Florian, Andr. Mureșianu, Pop Vasiliu, Vasiciu, Hania, Mețianu, Bologa, Bădilă, Mihali, Moldovan, Pipos, Șuluț, Boeriu, Tobias, Balint, Negruțiu, Molnar, Roman, Maniu, Poenariu, Pumnul, Iiut și altele.

Nu putem să uităm aici de numele acelor patrónne, protectóre și protectori, cari strălucesc în anelele Reuniunii în fruntea tuturor.

Amintim mai întâiu pe cele trei patrónne proclamate de Reuniune, nobilele dómne: de Hurmuzaki, Iuliana Mocsonyi de Foen și Ifigenia de Sina.

La apelul, ce li-s'a adresat, ele au răspuns cu modestia și amabilitate, în deosebit-na Iuliana Mocsonyi a salutat cu multă căldură înființarea Reuniunii, dicénd, că „pe lângă scopul ei creștin, național și sânt“, din această înființare și din îmbrățișarea ei repede, a cunoscut „până'n în cât s'a deșteptat simțul național în mumele fiilor români“, și adăugénd: „Această împrejurare mi-e sigură garanță, că națiunea noastră nu va mai căde în acel stat al amorfirii, în care láncești sute de ani, ci va propăși nesmintit către fericire-și“.

Nu putem uita nici de distinsa binefăcătoare baronesa Sofia de Wohlgemuth, generósa amică și sprijinitóre a cauzei femeilor române din Brașov.

Mai târziu la 1854 a fost pusă în fruntea patroneselor ténere, astăzi de toți deplânsa Impérátésă și Regină Elisabeta, care a dăruit pentru fondul Reuniunii și o sumă însemnată. Reuniunea a proclamat-o de înaltă patrónă a sa și s'a pus sub augustul ei scut.

N'ar fi putut însă Reuniunea noastră să ia avéntul, care l'a luat, fără puternicul concurs și sprijin al arhierilor noștri. De aceea în fruntea binefăcătorilor și protectorilor ei, vedem pe neuitații Arhierii Andrei Baron de Șaguna, Alexandru Sterea Șuluțiu, Vasiliu Erdeli, apoi pe arhimandritul Patriiului Popescul administratorul diecesei Aradului, cari toți au urmărit cu mare interesare și îngrijire pașii dintâi ai tinerei Reuniunii și-au promovat cu căldură și zel scopul ei. Alături vedem numele marelui patriot român Aga Constantin Hurmuzaki, a baronului de Sina.

Era o frumoșă și rară emulare în a căștiga aderenți și sprijinitori ai Reuniunii, îndată-ce comitetul, cu concursul lui Iacob Mureșianu s'a adresat către toate căpeteniile bisericesci și către toate damele și bărbații de frunte din țeră.

În mai multe centre românești ca la Blăși, Sibiu, Mediaș, Abrud, Bistrița, Câmpeni, se formară chiar comitete filiale, cu scopul de a promova în diferite chipuri colectele pentru fondul Reuniunii. Și numai entuziasmul acestuia general este a-se mulțumi, că deja în cei doi ani dintâi fondul Reuniunii a crescut la o sumă aproape echivalentă cu a patra parte a averii ei de ați.

Acestea sunt începuturile stăruințelor și a lucrării Reuniunii femeilor române.

În activitatea ei peste tot putem deosebi 3 perióde.

În periodul prim se împart ajutoare la orfanii celor căduți și nenorociți în 1848—1849, în bani, haine, încălțăminte ș. a. Acest period se estinde până în primăvara anului 1855, când din incidentul născerii arhiducesei Gizella, fiica Suveranului nostru s'a decis a se eternisa acest îmbucurător eveniment prin înființarea a două școle de lucru pentru fetițe, una în Brașov și alta în centrul Ardelului, la Blăși. Era însă o piedecă în statute, cari nu spuneau nimic de înființarea de școle, deci trebuiau modificate. Această s'a întâmplat numai la 1860 sub presidenția dómnei Zoe I. Petric. Până

atunci la Brașov se făcú încercarea, deschidéndu-se o școlă de lucru, ér în cele-lalte părți ale Transilvaniei se trimiteau mai departe ajutoare la orfane.

Pe basa planului de învățământ, aprobat de cei doi episcopi din Transilvania, s'a înființat la 1860—61 în Brașov definitiv o școlă de fete, adausă ca a patra clasă la cele-lalte trei clase ce existau, altă școlă în Blăși și a treia în Sibiu.

La 1865—6 s'au urcat subvențiunile pentru aceste școle, la ceea-ce au contribuit în mod însemnat și stăruințele zelosului actuar de atunci al Reuniunii, răposatul director gimnasial Dr. Ioan Meșotă, care pentru scopul acesta și pentru-ca să se pótă crea școle de fetițe și în alte părți ale patriei, a îndemnat pe comitet să se adreseze din nou către toate damele române de distincțiune din monarchia, rugându-le să nu se rócéscă în zelul lor pentru binele acestei instituțiunii și să facă între sine noué colecte, pentru care scop comitetul a numit 12 dame din diferite orașe ca membre suplente ale sale.

Mai târziu s'a dat o subvenție și școlii din Câmpeni. În total au fost subvenționate aceste școle până la 1883 cu 1200 fl. anual și în ele au primit instrucțiune peste 100 de eleve.

În 1883 se detrage subvențiunea școlilor dela Sibiu și Câmpeni și jumétatea din subvențiunea dată celei din Blăși, pentru a-se puté înființa aici a cincea și eventual a șésea clasă de fetițe.

Cu această se încheiá al doilea period, și la 1885 se începe periodul al treilea, când, la inițiativa uneia din cele mai zelóse, inteligente și active membre ale Reuniunii, a fericitei presidente Maria Sécăreanu, adunarea generală a luat hotărîrea să înființeze un internat de fete, care să fiá susținut și condus de Reuniune.

S'a avut în vedere la fondarea acestui internat, să se dea o astfel de crescere fetițelor mai lipsite, ca să devină economice harnice și fără pretenții și ca să pótă satisface cerințelor vieții casnice, mai ales a clasei meseriașilor.

Acest internat s'a înființat la 1885 și a progresat din an în an, așa că Reuniunea a aflat cu cale a-i da un avént și mai mare, reorganizându-l și transformându-l la 1893 într'un Internat-Orfelinat, unde să se pótă cresce gratuit fetițe orfane dela frageda etate de 6 ani. În urma această toate subvențiunile pentru școle s'au detras, considerând și împrejurarea, că proprietarii acestor școle erau acum în pozițiunea de a-le susține cu propriile mijloce.

Astăzi, Dómnelor și Dómnilor, privim cu drag la copilele române, cari beneficiază de educațiunea și de ajutorul, ce li-se dá în acest institut sub conducerea și supraveghierea comitetului Reuniunii.

* * *

Și acum să trecem la rolul social, fără îndoială nu neînsemnat, ce l'a avut Reuniunea în mijlocul societății române și în deosebit a celei brașovene, formând un centru de inițiativă și atracțiune pentru multe fapte și întreprinderi salutare, la care să cerea participarea tuturor și cari aveau ținta de-a completa nisuițele ei filantropice.

Sublim este exemplul frumos de desinteresare și jertfă, ce l'au dat dela început însiși cei-ce au stat în fruntea Reuniunii.

Era o nobilă emulare în a aduce servicii Reuniunii și a-i procura cele de lipsă, fără de cea mai mică recompensă materială. De avea necesitate Reuniunea de vre-o lucrare séu vr'un obiect pentru cancelaria ei, de vre-o odăie séu sală pentru școlă ei, de corespondență ș. a., tot-déuna se aflau între membrele și între bărbații ei sfătuitori, cari se ofereau cu însuflețire a-i veni în ajutor.

Iubirea de jertfă pentru marelui scop se manifesta în același timp în mai multe direcțiuni.

Este înălțător, cum Reuniunea în anii dintâi, balurile și petrecerile ei, cari formau un punct însemnat de atracțiune pentru Români și străini și cari nu puțin au

contribuit la ridicarea și susținerea vașei societății române, le aranja nu numai în folosul propriu, ci jumătate și în folosul gimnasiunii noastre. Dér petrecerile aranjate de Reuniune au promovat spiritul de armonie în societate și prin îmbrățișarea jocurilor raționale. A fost un eveniment în ierua anului 1851, când la primul bal al Reuniunii s'a produs pentru prima-ora în public noul și ingeniosul dans de salon național „Romana“.

Esemplul frumos și generos, ce l'au dat membrele noastre în timpul dintăi, a fost imitat de toate, care le-au urmat și este și astăzi o virtute, care face podoba cea mai frumoasă a damelor din fruntea Reuniunii.

Ca să nu merg pré departe cred, că va fi de ajuns, deca voiți accentua aici câte-va din manifestările mai remarcabile ale Reuniunii în cei 50 de ani ai existenței ei.

Rămâne un merit neperitor al Reuniunii, că cu ocaziunea expozițiunii române de industrie de casă, ce s'a aranjat în Brașov la 1862 pe timpul adunării generale a Asociațiunii transilvane, a contribuit în mare măsură la strălucitul succés al acestei întreprinderi.

Pe terenul umanitar o vedem manifestându-se tot-déuna în șirurile cele dintăi. N'a fost război purtat de monarchia noastră în acest interval, ca Reuniunea noastră să nu se fi grăbit a da dovadă de patriotismul său, de iubirea sa creștină, ușurând durerile răniților prin contribuiri de tot felul. N'a fost an în care să nu se fi gândit la fetițele sêrace și orfane din acest oraș, făcând colecte deosebite cu ocaziunea sêrbătorilor Crăciunului pentru ajutorarea lor cu haine și încălțăminte.

Nu mai puțin Reuniunea și-a arătat alipirea și devotamentul său către familia noastră domnitore, serbând toate evenimentele însemnate din viața ei în mod demn prin manifestări leale și, cum vădura, și prin fapte acomodate de binefacere.

Nu și-a uitat însă nici de bărbații noștri, cari au stăruit mai mult spre a face părtaș poporului nostru de bunătățile culturale, și nu numai odată i-a întâmpinat cu stimă și venerațiune la anumite ocaziuni.

Așa a știut Reuniunea femeilor române să-și împlinescă frumoasa misiune, ce a luat-o asupra-și, așa a știut să împreune

inbirea sa creștină cu credința și lealitatea către tron și patriă și cu datorita ei românescă.

Esemplul ei a aflat răsădit în surorile noastre din toate părțile locuite de Români, și mai târziu s'au înființat prin centrele românești diferite Reuniuni de femei, cari emulază ați cu Reuniunea-mamă.

Dómnelor și Domnilor!

„Mi a revenit mie problema, ca în lipsa unui istoric al Reuniunii pe timpul de 50 de ani dela înființare, să scrie în trăsătură generale momentele cele mai remarcabile din viața ei.

Dați-mi voie să vă conduc acum érași oate-va momente cu gândul în acea măreță epocă, când părinții noștri au pus temelii atator instituțiunii de cultură, cu menir a să fiă călăuze credincioase și scut tare urmașilor lor pe cărările și în luptele vieții.

Era un timp bogat de idei și fapte, care a aflat un tărâm priincios în deos-bi aici în Brașov, în acest centru comercial al Ardélului, unde de-odată cu bunăstarea familiilor românești se născuse un spirit mai de sine stătător și mai întreprinzător.

Societatea noastră n'a pregătit a aduce tot felul de jertfe pentru a-se realiza progrese pe toate terenele, căci pe toate Români erau rămași înderți.

Tot ce se făcea și se întreprindea cu puteri unite, avea numai un singur scop: înaintarea culturii noastre.

Așa a fost înainte cu 50 de ani. Cum este astăzi?

Reuniunea femeilor române, care s'a născut așa-đicând ca prin minune când nimeni nu se aștepta s'o vadă întrând în viață, merge ea și astăzi, când ca o venerabilă matronă se vede inoujurată de atâtea Reuniuni de femei române, fiice ale ei, progresând pe cărările, pe care au îndrumat-o fundatoriile ei? Și cari sunt problemele ei pentru viitor?

Reuniunea noastră are astăzi o avere încincit mai mare ca la începutul activității sale. Dér decă averea a progresat, progresat'a și spiritul, zelul și entuziasmul, ce i-au dat la început un avânt atât de puternic?

Aceste sunt întrebări, ce trebuie să ni-le punem în momentul sêrbătoresc de față, căci, decă antecesorele noastre au știut

să creeze, noi datore suntem scumpei lor amintiri și cauzei sfinte ce au reprezentat-o, nu numai să păstrăm, ce au creat, dér să înmulțim însutit capitalul moral și material, ce ni l'au lăsat moștenire.

Au fost în viața societății noastre și momente când se părea, că zelul și însuflețirea de mai înainte au disparut dintre noi. Dér acesta aparițiune o vedem în toate lucrările omenesci supuse neajunsurilor timpului și jale împrejurarilor. Dovada cea mai îmbucurătoare însă, că zelul și entuziasmul e viu în mijlocul nostru și că n'asteptă decât numai ocaziunea de a-se manifesta, ni-o dá înălțătore întruire de astăzi.

Eu cred, Dómnelor și Domnilor, că Reuniunea femeilor române din Brașov ca cea mai vechiă, cu trecutul și tradițiile ei mândre, are și pentru viitor nobila misiune, ca premergând cu exemplul să atragă în jurul ei toate celelalte Reuniuni surori din patriă și se inaugureze cu toatele o nouă epocă de activitate spornică, pentru ridicarea nivelului educațiunii femeii române.

Să privim o clipită la marea mișcare, ce se desfășură în statele culte ale Europei pentru creșterea și instruirea femeii și vom vedé, că Reuniunea noastră, deși ca însoțire nu numai de binefacere, ci și de educațiune este una din cele mai vechi în monarchiă și cea mai veche în Ardél, ea a rămas mult înderț față cu problemele, ce preocupă ați lumea femeină în Englitera, Francia, Germania, Austria ș. a., mai ales dele 1860 încóce.

În aceste state s'a convins lumea de mult, că nici o instrucțiune dată femeii, fiă mai superiără ori mai inferiără, nu e suficientă, decă nu are în vedere asigurarea existenței ei așa, ca să nu fiă dependentă de norocul, ce atêrnă dela șansele mărțișului; s'a convins, că femeia trebuie astfel educată, ca să-și pótă agonisi ea în-a-și cele trebuincioase pentru train.

Veți đice póté, că relațiunile în cari trăsese poporul nostru și gradul lui de cultură nu-i értă de a face ceea-ce fac popórele mai înaintate. De aici ar urma, că noi nu putem ține pas cu timpul.

Dér ére timpul vré să soie de aceea, că am rămas înderț?

Eu cred, că nu putem să trecem cu vederea problemele, ce ni-le impune timpul.

E adevérat, că nimic nu póté fi mai folositor pentru poporul nostru, decă a avé mame educate în spirit moral creștinesc și bune económe, cari să fiă sprijin bărbatului și familiei. Dér ce se întâmplă cu femeia și cu familia ei atunci când își pierde razimul ce-l are în bărbatul său? Și ce se întâmplă cu acele, la cari norocul nu vine de loc? Nu este ére plângere generală, că în đina de ați a ajuns să fiă fórté greu mărțișul pentru fete?

Prin urmare o instrucțiune modestă și restrinsă numai la cele mai neapérate cunoștințe pentru economia casei, póté corespunde vieții regulate și liniștite dela sat, séu și dela oraș în sferile mai inferióre ale societății, dér nu va da femeii nici-odată aceea pregătire și îndemănare, ca ea însă-și să-și pótă asigura existența prin muncă, aflându-și ocupațiune și câștig în diferitele branșe culturale, industriale, comerciale și economice.

Este așa-dér, după modesta mea părere, cea dintăi problemă, ce se impune pe viitor Reuniunii noastre, de-a chibzui și de-a studia prin ce mijloce mai sigure și acomodate grelele cerințe ale timpului, s'ar puté complecta creșterea și instrucțiunea fetițelor noastre prin școlă și prin anumite cursuri specialiste, făcându-le cu modul acesta posibil de a-și puté câștiga și asigura existența independent de capriciul norocului.

O dorință mă pêtrunde în acest moment sêrbătoresc, — dorința fierbinte, ca aniversarea de ați să fiă pentru noi isvorul celor mai puternice inspirațiuni, care la începutul noului veac să ne înalțe inimile și să ne dea îndoit curagiú, ca să nu șovăim de a propăși cu hotărîre spre idealul, ce ni-l'am pus.

Să privim cu mândriă, iubitelor surori, la frumosul trecut al Reuniunii noastre, ca la un scump talisman, și de pildele și învățăturile bune, ce ni-le dá, să ne însufleșim neincetat spre binele némului și al patriei!

După discursul festiv, tinera elevă a internatului Reuniunii, orfana *Marióra Rusu*, a declamat următore poesiă scrisă anume pentru iubileul Reuniunii:

O R F A N A.

Strofe ocazionale, la jubileul de 50 de ani al „Reuniunii femeilor române“ din Brașov.

Pe plaiul mândru, verde, de munți încunjurat
Ce șgomot lung, sinistru de-odată se aude?
De ce năprasnic cerul senin s'a-ntunecat
Ca'n prēja vijeliei cu fulgerele-i crude?

E luptă!... Două némuri cu sufletul aprins
Încruciat'au spada cu gând de răzbunare
Și ori-ce simț de milă din pieptul lor s'a stins;
Se ncruntă ferul aprig, lovind fără cruțare.

Și sângele țîșnesce, stropind pe luptători,
Se vestejesce glia sub trupurile mórte;
Din satele aprinse, cuprinse de flori
Fug mame tremurânde, copii goniți de sórte.

Și iată o copilă cu pèrul despletit
Albind de spaimă-alergă și tremură și plânge,
Și când în urmă-i caută cu ochiul rêtăcit,
Ea geme de durere și mâinile își frânge.

Ah, unde-i sunt părinții și unde's a ei frați?...
Priveliște cumplită, ce sufletu 'ngrozescé! —
Pe țerna înșoșită în sânge zac scâldați,
Ér' vatra părintescă în flacări se topește.

Și biata părăsită s'aruncă la pământ
Și pletele își smulge, pètrunșă de durere.
Ah, cine 'n astă lume, afar' de Domnul sfânt,
Puté-va'n nenorocu-i să verse mângăere?

Și ochii plini de lacrimi la ceruri îndreptând,
Ea mâinile 'mpreună spre caldă rugăminté
Și jalea sa întrégă, din inimă oftând,
Își spune cu durere cerescului Părinte.

„O, Tu, ce lumea n'trégă cu drépta'ți cârmuesci
„Și'n ceruri ai locașu-ți încunjurat de ingeri,
„Ah, plécă-a ta urechiă ș'auđi a mele plângeri,
„În jalea mea adéncă să nu mă părăseci!

„Perdut-am pe-al meu tată și mama mult iubită
„Și singură pe lume acuma am rămas;
„Ah, ia-mé Tu sub scutu-ți în crudul acest cias
„Și tată fii-mi și mamă în jalea mea cumplită!

„Tu, ce îmbraci copaci și flori împodobesci
„Și nici chiar micul verme nu vréi să-l dai uitării,
„Grijesce și de mine, Părinte-al îndurării,
„Și hrană dá-mi și casă, căci tată lumii éști!“

Și ruga cea fierbinte la ceruri grabnic sbórá
Și iată, o minune!, că cerul s'a deschis
Și pe o lină rađă, de Tatăl sfânt trimis
La biata copilă un inger se cobórá

Și blând la ea privesce frumosul sol divin
Și mâna întindéndu-i, cu dulce glas îi đice:
„Ah, șterge-a tale lacrimi, copilă neferice,
„Căci Domnul alina-va înfricoșatu-ți chin!

„El inimă simțitóre în lume a lăsat,
„Ce cald vor fi mișcate de-a ta nenorocire;
„Pentru orfanii ca tine puternic ele bat
„Și jalea-ți alina-vor cu dulcea lor iubire!“

Grăi... și'n înălțime sbură cerescul sol,
Când iată, se iviră ființe pământene
Cu inimile calde, cu dulci priviri sub gene,
Ș'orfana ridicară de pe pământul gol.

Și șterg ale ei lacrimi cu-o caldă sărutare
Și-i dau vestmânt și hrană și dulce adăpost,
Și tórnă pe-a ei rană balsam de alinare
Și chinul greu dispăre, de par'că n'a mai fost.

*

Cinci-đeci de ani trecură din vremile acele,
De când războiul crâncen lăsase miú orfanii,
Când țera noastră mândră era 'mbrăcată 'n jele,
Când fără nici un sprijin gemeau copii sêrmanii.

Atunci femei române, cu inime de ingeri
Sub steagul carității cu drag se înșoțiră
Și pânea ș'a lor haine cu-orfaniii împărțiră,
Durerea alinând-o, curmând duióse plângeri.

Mult bine făptuiră cești ingeri pământesci
Și multe lacrimi crunte din fețe dragi secară;
Ca semn de mulțămire, spre sterele ceresci
Din inime plâpânde rugi calde se nălțară.

Și mai târziu, când cerul din nou se'nșenină,
Când își luă domnia din nou divina pace,
În inime române iubirea nu 'ncetă,
Minuni de bunătate urmând mereu a face.

Și an de an copile uitate de noroc
La ást isvor de milă aflat'au mângăere
Și pâne pentru hrană și pâne, ce nu piere,
Ci'n suflet viu aprinde dumneșcescul foc.

Dér vremea trece, sbórá, urmând eternu-i drum
Și toate ce vieză, neincetat preface;
Din tinerii de-odată câți mai trăiesc acum
Și câți se află 'n ceruri, gustând eternă pace?

Și ați, când ne-adunărăm cu sufletul pios
S'aducem mulțămire Româncelor milóse,
Ah, câte se mai află pe astă lume, jos,
Și câte sunt jelite cu lacrimi dureróse?...

Veniți, l'a lor morminte genunchii să plecăm,
Udând țerina sfântă cu-o lacrimă ferbinte,
Și 'n loc de mulțămire rugi calde să nălțăm
Pentru a lor odihnă cerescului Părinte.

Ér' voi, ce moștenirea asupra-v'atți primit,
Urmați cu stăruință pe-a milei sfântă cale,
Durerea alinând-o, gonind a lumii jale
Și Domnu-al vostru bine plăti-va însutit!

Brașov, Ianuarie 1901.

Andreiú Barseanu.

Acastă frumoasă reamintire a suferințelor orfanilor și a generosității și bunătații de inimă a celor ce le-au sărit în ajutor, a mișcat pe ascultătorii până la lacrimi.

După declamațiune a urmat următoarea disertațiune:

Misiunea femeii române.

De d-na *Maria Baiulescu.*

Domnilor și Dómnelor!

Una din cele mai memorabile zile imi dá prilejul de a vorbi despre misiunea femeii române. Sărbătorim astăzi o jumătate de veac de activitate femeiească prin care femeia română se afirmă și dá dovezi de aptitudinea ei de a fi folositoare societății — prin care arată nu numai gingașele ei sentimente de generositate și de milă, dér și o putere intensivă de a crea și de a menține nestrămutată opera ei începută.

Faptul acesta imi dá încredere și curajul de a privi cu liniște în viitorul femeii române, — imi dá avânt de a desvolta această temă după sentimentele, cari pot încălzi inima unei femei, când are de cuget binele și fericirea nămolului ei.

Pentru-ca să pot schița mai deslușit imaginea femeii din viitor, trebuie să mă întorc însă în depărtatul trecut. Gândul meu alunecă adânc, și urmărind genealogia femeii române caută, icône din trecut. Mă scufund prin straturi întunecate și fără temă mă las prin tenebre, deore-ce sunt sigură să ajung la sfera luminată, unde zăresc glorioasă ei obârșie. Răzimată de bătrâna tulpină a nămolului meu, mi-se înfățișează un neînchipuit miraj. — Véd pe femeia romană — străbuna străbunelor noastre — pornind dela malurile seninei Adriatice, în rândul legiunilor romane, ca se colonizeze pământurile cucerite. O véd cum trépădă neobosită, — alături de soțul ei, cu copilașul la sân, — pe cale lungă și anevoioasă peste văi și munți, pentru-ca să ajungă și să descălece în plaiurile și pașiștele Carpaților.

Nu începe nici cea mai mică îndoială, că această femeie a urmărit cu drag și de bună voie pe soțul ei în depărtatele colonii și pentru-ca să illustrez acest fapt, citez pe tristul poet Ovidiu, condamnat la exil, a cărui soție la despărțire insistă, se cere să-l însoțească în următorul chip:

Nu nu, ah nu te duce, vom merge împreună,
Voii fi și eu cu tine, soție de surghiun,
E una calea noastră spre țera îndepărtată
Mă chiamă datoria și dragostea de soț.

Numai cu acest devotament se poate explica și voința cea mare a femeii române, care s'a acclimatizat cu înlesnire în noua ei patriă, unde avea datoriă să civilizeze locurile pustiite de războie. Nu rămăsese ea oare să înșghebe coliba familiară, ca să-și adăpostescă micii copilași? Pe când soțul ei cu paloșul și cu spada lupta contra vrăjmașului, ea torcea și țesea îngrijind de îmbrăcăminte și veghia, ca o pasăre singuratecă pe cuibul scutit de viforul vremilor!

Domnilor și Dómnelor! Nu Vă cuprinde admirare la icóna acestei femei sublime, care este mama întregului nostru neam? Nu Vă cuprinde o sfântă pietate, când voii continua a spune, că această bravă femeie a biruit pe toate nămolurile cutropitoare, deore-ce nici una din aceste hórde năvalitoare nu au putut să-i răpescă tesaurul adus dela țermurii Tibrului, — tesaurul, pe care ea singură îl păstra, cel mai scump tesaur, ce-l posedea un popor: limba, legea și datinele noastre. — Da, numai ea l'a păstrat în coliba ascunsă, pribegă prin vârfuri de colnice și prin crepături de munți, dându-l de moștenire din neam în neam când alinta copilașii nedespărțiți de ea, crescându-i cu viersul duios al limbei materne și în legea creștină, pe care cu drag o îmbrățișase.

Etă de ce a eșit poporul nostru neaoș din întunerecul seculilor, unde și istoria își perde firul evenimentelor, etă de ce nu l'a înecat volbura noródelor felurite, cari trecând ca urgia lui Dumneșeu, ridică pulberea, ce se suia până la cer și întuneca sórele.

Precum însă isvorul, prăbușit de moloș, își sapă albie suterană și iese mai limpede și cristalin, gâlgând ca riuș pe suprafața pământului, asemenea și nămolul nostru cu sute de ani mai în urmă a eșit neschimbat și necorcit din vâltóreă cutropișilor și din amestecul bătașilor.

Nu se împlinise însă încă ceea-ce fusese scris, deore-ce poporul român avu să sufere încă multe și îndelungate patimi. Pe când nămolurile apusene pot numera vre-o opt cruciate, nămolul nostru a purtat nenumărate cruciate, căci cruciate trebuie să numim neîntreruptele lupte pentru cruce, pe cari popórele din răsărit, aședate sub ghiara musulmană, a trebuit să le pórte, ca să ție strajă apusului contra fanaticei lățiri a Islamului.

Și din această epocă glorioasă a nămolului nostru ne suride un chip încântător de femeie, care reprezintă pe femeia română, vrednică descendentă a străbunei ei; este mama lui Stefan cel Mare, o nobilă femeie pătrunsă de dragostea nămolului și legii ei, care îmbărbătează pe fiul ei la luptă vitejescă, după cum cântă poetul Bolintineanu în următorul mod:

Ce spui tu străine? Stefan e departe
Brațul lui prin taberi, mii de morți imparte.
Eu sunt a sa mamă, el e fiul meu,
De ești tu acela, nu-ți sunt mamă eu!

Cu încetul însă și cu durere mare se reculesc și nămolul nostru, — di tanti palpiti — de atâtea nepăstuirii, și pe când celelalte popóre avuseră vreme de trei-patru sute de ani de desvoltare culturală, noi abia dela începutul vécului încheiat, — apucând un sdrob de lumină desrobitoare, — putem număra desvoltarea noastră sistematică, adecă *renascerea noastră culturală*.

Tot pe la acest timp s'au pronunțat și principiile de educațiune pentru învățământul femeii, care până atunci ducea, în împrejurările susamintite, o viață retrasă.

Modul de instrucțiune se făcu mai întâiu pe cale privată, după care urmă învățământul public, aproximativ în restimpul de 50—60 de ani încóce, după cum constată și Domnul fost ministru Dr. Istrati și pentru România și Moldova în studiul său despre „Primele școli române de fete“.

Astfel constatăm, că evoluțiunea femeii române s'a făcut numai în cei 70—80 de ani ai seculului espirat.

Progresul realizat este următorul: Dintr'u început educațiunea femeii a fost bifurcată. Cea mai mare parte de fete, care compun pătura societății burgheze, și-au luat și își iau încă educațiunea prin pensionate și școli străine, unde primesc o educațiune superficială, străină firei și sentimentelor lor, primind nisuițe de vanitate, de parvenire, cari ajung adesea până la paroxismul de a despretui chiar limba și naționalitatea lor, astfel încât bărbații de sémă chiar de pe la începutul instrucțiunii sistematice, zăriau un pericol în direcțiunea unei asemenea desvoltări feminine. Misail făcu următoarea reflecșiune: „Tot așa am avut noi păcate. La 1839 le făceam vieneze, la 1859 le făceam parisiene. Nu știu când le vom mai face și române!“

De altă parte avem însă tot în același timp un rezultat neînchipuit de mare în progresul cultural al femeii. O sémă alésă de femei au străbătut în același interval scurt o cale enormă spre progresul civilizațiunii, — *unic* în comparațiune cu celelalte națiuni civilizate. Femeia română a fost una din primele campioane pe terenul învățământului superior; ea nu numai că a ajuns, dér a răsbít înaintea surorilor ei din Occident la licee, la facultăți, a luat bacalaurate, licențe, doctorate, deschidându-și cariere independente. Avem astăzi un număr însemnat de femei scriitoare, licențiate, doctori în medicină, profesore și artiste eminente. Dovadă, că femeia română, înzestrată dela natură cu un intelect superior a avut însași dorul și rivna, pot dice lăcomia de a-se instrui.

Constatăm cu bucurie, că această elită a femeii române a adus numai róde bune societății și națiunii ei. Ea n'a alunecat nici decum pe panta vertiginóasă a pretențiunilor esag-rate pentru drepturile fe-

meesci. Trebuie să facem elogiul acestei femei, care cu tóte că precoce și nepregătită a făcut saltul gigantic în educațiunea pentru viața modernă, a rămas rezonabilă, dorind numai ca în circumstanțele de față ale tendințelor materialiste, să-și întemeieze pe propria ei putere traiul și existența ei. Acest imbold puternic spre muncă a fost un stimulant de energie, trezindu'o din apatia vécurilor trecute.

Chestiunea feminină este pentru fiescare țera deosebită și trebuie tratată particular. Noi, cari avem să luptăm încă pentru viața noastră națională, trebuie să înrolăm femeia *instruită* la munca culturii noastre naționale. Femeia română nu trebuie să se alipescă direcțiunii internaționale a ligelor femeesci din apus, cari aduc cu sine cosmopolitismul. Noi avem mult mai mari probleme de rezolvat în interesele noastre proprii. Am văcut din trecut, că numai femeia este capabilă să ne păstreze tesaurul naționalității. În referințele poporului nostru ea are *misiunea* să primescă o educațiune *superioră* cu *basă națională*, fiind destinată să creeze și să mențină familia, care a fost și va rămâne cea mai înaltă instituțiune de cultură, contribuind tot-déuna la progresul său la regresiunea moralității generale. Hervegh afirmă: *Emancipațiunea femeii este căsătoria; prin ea se întrupă cu destimul națiunii ei.*

Tocmai pentru această grea misiune femeia română, luată de virtețul civilizațiunii, n'a avut timpul trebuincios de a fi pregătită. Pe când celelalte națiuni civilizate erau înaintașe cu secole, formându-și astfel în tóte direcțiunile desvoltarea lor treptată, femeia română n'a putut cultiva viața internă, viața sufletescă, dela care emană *sfințenia vieții familiare, sfințenia vieții naționale*.

Pentru-ca să putem lupta alături cu celelalte națiuni civilizate, trebuie să ne apropiem ceea-ce a fost neglijat din punct de vedere social, desvoltând în inima noastră sentimentele prin cari trebuie întărită firea și sufletul femeiesc, fără de care nu se poate prezenta compactă ca putere socială.

Pentru-ca o națiune să ajungă la bunăstare și să prospereze, femeia trebuie să posedă cultul și dragostea familiei, privindu-l ca sanctuarul de unde poate contribui la individualitatea poporului cărui aparține. Și ce este mai scump pentru un popor decât individualitatea sa; un popor lipsit de individualitatea sa, este un popor pierdut, care se poate anihila cu înlesnire.

Femeia este *creatórea sufletelor*, ei îi datorim în mare parte, decât un popor posedă talente și genii naționale, deore-ce aceste daruri se moștenesc dela părinți; chiar Xenophon istorisesc, că vechii Greci se interesau de educațiunea femeii, pentru-ca copiii să moștenescă ca deosebire dela mamă tóte însușirile frumoșe.

Deci cu toții trebuie să ne interesăm ca femeia română, aparținând stratului intelectual să fiă deopotrivă bărbatului înălțată în cultură, căci numai prin cultură desvoltăm energie și putem da direcțiune decisivă voinței noastre. Ba ce e mai mult, femeia are necesitate de mai perfectă educațiune; pe lângă această cultură intelectuală, prin care mintea își apropriează știință, femeia are trebuință de cultura inimii, prin care putem săvârși minuni. Ea ne dá credință, caracter, conștiință națională, simțul de onóre, abnegațiune, dragoste de muncă și tóta gama de sentimente, cari trebuie să vibreze în inima femeiească, pentru-ca să correspundă pe deplin chemării ei.

Acastă educațiune a inimii se face cu deosebire în familie. Misiunea femeii este să pue baza tăriei sufletesci în educațiunea copiilor ei, pentru-că și sufletul nostru este espus să slăbescă, perđendu-și puterea, precum trupul poate pierde sănătatea. Prin cimentarea educațiunii sufletesci, reușim a câștiga perfecțiunea internă, care ne dá liniște, mulțumire, armonie conștiință, egalitate în principii și unitate în gândiri.

Acastă educațiune a inimii dá duhului divina scânteie și se completează reciproc. D-na de Stael afirmă: „Spiritul se epuieșă, însă graiul inimii e nesecat“.

Educațiunea inimii este o busolă sigură, atât în viața individuală, cât și în viața familiară, în viața morală, socială și națională. Este justă deci sentința lui *Aristoteles* că: „o națiune, care progresază în știință și cade în morală, mai mult regresază, decât progresază.“

Temelia principală la educațiunea inimii și la inobilirea sufletului este însă *credința*, această milostivă mamă, care împacă în cele din urmă omenirea, când tređită din nesățioșia ei rivnă de a străbate necunoscutul, cade amărită la desnădejde. Religiunea singură vindecă pe om, când ajuns la prăpastia, unde vede cataclismul științei, se întórcé urmărit de pesimism și doborit la decădișta morală, erășii la principiile credinței.

Femeia română, în misiunea ei înaltă este duplu îndatorată a cultiva simțul religios, fiind-că națiunea noastră tot-déuna s'a sprijinit pe zidul tare al credinței, și femeia română, *mucenica din trecut*, de-acolo a primit și învățatură și putere, încât sub scutul ei a putut înfrunta tóte ispitele și primejdiile de cari a fost amenințată.

Tot prin credință se poate ridica omenirea din mocirla materialismului egoist. Femeia este înzestrată dela natură, ca să cultive *idealismul* și să se avénte la idei înălțătoare de suflet; ea va pute conlucra la lupta contra acestui flagel pe care chiar Virgil l'a numit: „*Fóme scârbóșă de banș*“.

Și îi va fi ușor să lupte, căci cei mai mari filosofi și autori ai națiunilor civilizate din timpurile de față proclamă idealismul. Revin cu toții de pe calea nesățioșă de a arăta omenirii lumea în desnădejde și deșertăciune. Poetul *Copée* și *Daudet* au scris în operile lor din urmă apoteosa religie; *Haysman* și *Flamarion* simt necesitatea de a găsi forma unei credințe, ironicul *Lemaitre* devine patriotic, *Fouille* și *Guyau* proclamă idealismul.

Religiunea, acest nesecat vistier de învățatură, este agrafa, care ține colanul virtuților creștinesci. Morala, cinstea, dreptatea, probitatea și generositatea sunt mărgăritarele, care se risipesc fără de strînsa legătură a credinței.

Pentru-ca să putem urma fără șovăire pe calea acestor virtuți, avem trebuință de educațiunea caracterului. Acest mic grăunte al temperamentului nostru, produce voința omenescă; nesupraveghiat și fără frîu, devine un grav și periculos agent al pasiunilor. Tot în sfera misiunii femeiesci cade și această sarcină. Caracterul mlădiat și disciplinat de cu vreme în sinul familiei, dá singuranța de a trăi după principiile proprii, pe cari le-am încuviințat de bune și priincioșe firei și simțurilor noastre, dându-ne tot-odată putere a rezista pornirilor rele. Șovăirea nesigură prin care încuviințăm astăzi ceea-ce am combătut ieri pentru-ca să regretăm érá cu ziua de mâne, nu dá liniște și odihnă sufletului; prin educațiune parțială educăm însă caracterul unui popor, și caracterul este tária și trăinicia poporului.

Mână în mână cu caracterul merge *onórea*, ca tovarășii nedeslipiți și este sentimentul cel mai nobil dobândit de aptitudinea omenescă. *Shakespeare* dice: „Onórea mi-este viața, luați-mi onórea și mi-ați luat viața“. Cea mai curată comóră în viață este onórea nepătată. Onórea este unică din darurile pământesci, care trece la posteritate. Este explicabil déră, că în tóte vremurile popórele ajunse la un anumit nivel de civilizațiune au cultivat acest sentiment până la disprețul vieții preferind mai bine mórtea, decât viața fără de onóre, căci ranele onórei nu se vindecă nici-odată.

Invederat este, că pentru a posedea acest grad de pricepere, un popor trebuie să aibă *mândria de sine*, această mândria frumoșă, care nu este nici trufia nici fuduliș și despre care a đis *Bonifaciu Florescu*: „Mândria mi-este pētra dela boltă și ancora credinței“, érá gingașul poet frances *Alfred de Musset*, se exprimă: „Mândria este rușinea femeii, răbdarea martirului, mândria e virtute, onóre, geniu; e tot ce ne rămâne mai frumos în viață.“

Tot femeia, care dela natură este înzestrată cu finețea duhului, cu gingașia și

cu cuviința ideilor, este îndatorată să ție straja moravurilor bune, și este responsabilă de progresul său de regresul moralității generale. Goethe exclamă: „Contactul cu femeile dă elementul moravurilor bune“. Reputațiunea unei femei este atât de subtilă încât se poate asemăna crinilor albi, care în înflorire răspândesc cel mai suav parfum, ăra îndată ce se vestejesc sunt murdari și răspândesc miasme.

Pentru-ca să ferim sufletul nostru de oscilațiunile nesigure, trebuie să ne obișnuim a pune în activitate mintea și trupul nostru. O viață fără activitate, este o marte anticipată. Motorul cel mai puternic, care dezvoltă energia, este munca, ea singură reabilitează viața. Munca produce veselie esteriă și dă naștere mulțumirii interioare. Marii cugetători și omeni de știință au pledat în timpul mai nou pentru acest factor puternic al progresului. Tolstoi și Ibsen sunt marii propagatori ai muncii și chiar Zola dedică și intitulă recenta sa operă *Munca*. Marele filosof Taine ne-a sfătuit: „A munci mult, a consuma puțin; ăta cum se adaugă o avere publică.“ — Să nu desprețuim ăer munca, atât muncă, atât sufletescă, cât și munca trupescă! Cugetarea dă nemărginită putere și spontaneitate. Munca psihică, prin cetirea operelor de valoare, este „hrana sufletului“. Gustul femeilor de a ceti și a aprecia literatura națională, a contribuit mai la tôte poporele civilizate, ca să înflorească și să răspândescă literatura. — Dealtă parte munca fizică îmbărbătează trupul de putere, alungă necazurile și umple golul vieții. Munca depărtăză trei rele mari dela noi, spune Voltaire: „uritul, viciul și dorințele.“ Decă ori-cât de superiă ar fi educațiunea unei femei, să nu desprețuiescă munca, care cade în sfera căsniciei ei, prin muncă femeia este ferită de bôla uritului, de dorul plăcerilor banale, de jocul cochetăriei, de capricioase nemulțumiri, de pretențiuni imposibile și de tôte peripețiile pasiunilor, care mișună și se prăsesc în centrul civilizațiunii noastre ca microbi patogeni, corumpând și distrugând tôte societatea.

Și în literatura noastră găsim propagatori ai muncii. Alesandru Russo în poezia ca cântare a Romăniei nespune: „Nu aurul este bogăția omenilor, nu neavutul este sărăcia omenilor. Avuțiile de aur sunt peritôre, sărăcia harnică e o bogăția, ce nu se răpește. Munca e bogăția vecinică“.

În sfârșit pentru-ca să putem fi stăpâni peste tôte sentimentele sufletesci, cari produc bunătatea, răbdarea, abnegațiunea, altruismul cu desăvârșită jertfă de sine trebuie să posedem cea mai sublimă facultate omenescă, — a doua din dogmele creștinătății, — facultatea de a iubi. — Ea singură înfrățescă omenirea, unica care pôte da fer cirea.

Slăvesc sentimentul iubirii, fiind că a iubi este a avé de scop fericierea altuia. Acest motor binefăcător dezvoltă afecțiunea între soți și soții, între copii și părinți, între frați și surori, — dezvoltă afecțiunea de prietenie, simpatie, și încredere reciprocă, milă și îndurare pentru deapropoșele noastre.

Iubirea, — acest dar dumnezeesc, — este farmecul, care compune înțelegerea metii familiare, mai mult, acest sentiment înaltă sufletului și inima noastră peste tôte miseriile omenesci, ridicându-o până la dumnezeire. Ea produce misiunile civilizațiunii și binele între popore. Nu derivă ăre iubirea de nēm și de patriă tot dela acest sentiment? De aici se nasce vitejia soldatului, zelul pentru perfecțiunea științelor, sacrificiul de sine pentru explorări și invențiuni, menite nu numai p-ntru actualitate, ci pentru binele și progresul generațiunilor viitoare.

Domnilor și Dămnelor! este neînchipuită și nemăsurată această iubire de care pôte fi aptă inima omenescă. Și decă ne întrebăm unde să re adăpăm și să ne căștigăm acest sentiment? Voiți răspunde, că această iubire este concentrată și intrupată în numele de Mamă, ea singură o posedă curată și numai ea o pôte transmite și dăruia copilului ei prin puterea devotamentului.

Misiunea femeii este să vegheze, ca acest focar de iubire să nu se stingă în inima ei, precum nu se stingea odinioară focul vestalelor. Nu se încălzește ăre la inima ei întreaga familie, întreaga națiune, întreaga omenire, umplându-și sufletul de nădejde?

Plin de nădejde este și sufletul meu când privesc în zorii aurii ai tinerului secol. Într'un nimb luminat văd tramăsa aparițiune a femeii române din viitor, — demnă urmașă a străbunei române — o văd purtând stema instrucțiunii pe frunte, cu inima înduioșată vibrând de nobile sentimente și în suflet plină de tăria pentru misiunea ei înaltă. — O văd clădindu-și cu drag cuibul vieții familiare, întreținând focul sacru al căminului, veghiând cu răbdare și cu înțelegere peste ai săi, bună și înțelepă, inbitôre de muncă și devotată chemării ei, răspândind veselie și fericiere în micul ei imperiu de unde cresce fiul națiunii.

Acest ansamblu de dispozițiuni morale, influențază poporul, influențază puterea unui stat. Multe din problemele grele sociale și financiare se vor rezolva de sine. Bărbatul se va întôrece cu drag după munca țilei la vatra familiară, va munci cu drag pentru ai săi, știind că acasă îl așteaptă un alt tovarăș puternic în lupta vieții. Cășătoriile fiind contractate pe iubire și pe încredere reciprocă, — fie care parte contractantă nu va mai avé bănuială de a fi esplotată pentru plăceri și interese egoiste, pentru-că ambele părți își vor cunoșce datoria de a munci, și a-și ușura reciproc necazurile vieții.

Femeia română conșcie de misiunea, ea va deveni matrôna unei rase regenerată. Și din această societate purificată va isvori un val de popor curajos, harnic, plin de energie, de voință și de geniu: iubitor de muncă și conșciu de mândria națională.

Acestă generațiune activă nu va puté fi biruită de nici un popor, nu va puté fi spălată de nici un potop de primejdii — nu va puté fi înghițită de nici o rasă străină. ăre din sinul acestor familii fericite și liniștite vor nasce talentele, vor înflori artele, vor rodi bogățiile și urmașii noștri ne vor binecuvânta, căci se vor bucura de pârza ostenelelor noastre.

Tôte discursurile, ca și declamațiunea, au fost ascultate cu mult interes și viu aplaudate de public.

Sedinta festivă s'a încheiat cu cântarea Imnului de mulțămită, cor mixt cu acompaniare de orchestră, de Jadassohn, a cărui executare a făcut onôre corului și dirigentului său.

Balul jubilar al Reuniunii.

Brașov, 31 Ianuarie v.

A corespons balul jubilar pe dealul renumelui său tradițional. Ôșpeții străini asigurau, că a fost cel mai frumos și elegant dintre balurile date aici în cășlegiul acesta.

Intrând în sala splendid decorată a Redutei am fost fermecat de privirea grațioșelor dansătoare. Nu șciam ce să laud mai mult chipul, gustul, ori șicul mândrelor noastre Romănoște. Văgăui și mai multe genile reprezentante dintre concetațenii de altă limbă.

Era o plăcere să veđi în ce ordine esemplară au decurs tôte, la care au cel mai mare merit aranjorii, cari s'au purtat cu prevenire având în frunte ca președinte pe d-l profesor G. Chelariu. Acestuia fi revine o parte însemnată și la frumosul succes, cu care s'a jucat înainte de pauză „Romana jubilară“ așteptată cu atăta încordare de întreg publicul.

Acestă „Romana“ a format culmea petrecerei. De-odată, la un semn dat de muzică cu fanfarele, au intrat în sală 18 părechii, damele în costum, național reprezentând porturile din tôte ținuturile.

În admirațiunea generală și între vii aplause, aceste părechii au format o colonă de-alungul salei, pe când în fond străluciau de-asupra muzicii în flăcări de gaz cuvântul „Romana“ și cifrele 1851—1901.

De-odată începă muzica să cânte jocul și numai încetă până ce figurile și rondourile se terminară, sub un aspect feeric produs de corilele costumelor și luminelor celor multe.

Balul a fost fôrte bine cercetat. Între notabilitățile civile și militare, văđuipe d-l fișpan conte St. Lazar, pe d-l general de brigadă I. Weyrich, pe d-nii colonelii: Rieger, Iacobich, Heim, loc. Col. Hroch ș. a.

Au fost și mai mulți ôșpeți din România; D-l Teodor Nioa, director la Banca Națională, cu soția, d-l Crăiniceanu, apoi câțiva ofițeri și funcționari dela Predeal.

Sub impresiunile cele mai plăcute am părăsit sala târziu după miezul nopții, pe când tot se mai dansa vesel gândindu-mă cum vor fi ăre timpurile când se va serba jubileul de o sută de ani al „Romăniei“?

— tn.

† Gregoriu Maior.

O durerôsă scire suntem datorți să împărtășim cetitorilor țiarului nostru de Dumineca. Unul din cei mai diligenți și stăruitori colaboratori ai acestei foi poporale, confratele nostru, fost redactor responsabil al „Gazetei“ *Gregoriu Maior* nu se mai află între cei vii. O suferință crudă și nemilôsă, care încă pe la mijlocul lui Decembrie anul trecut l'a silit să mērgă la Viena pentru a-și căuta de sănătate, i-a curmat firul vieții în nôptea de Lună spre Marți a săptămănei acesteia.

Nici unul din cetitorii fôiei noastre de Dumineca nu va fi, care să nu scie, ce parte însemnată a avut Gregoriu Maior la munca noastră pentru lățirea culturii naționale în popor, pentru înzestrarea lui cu scrieri și cărți bune romănesci și cu bibliotecă, cari să contribuie puternic la deșteptarea gustului de cetire și a conșciinței naționale în popor.

C'un zel adevărat apostolic s'a dedicat el mai cu sēmă lucrării pentru înființarea de bibliotecă poporale ambulante și martore ale acestei nobile stăruințe sunt actele despărțământului nostru al „Asociațiunii“, care la indemnul său a înființat un număr frumos de bibliotecă poporale ambulante, prin care despărțământul acesta a dat o pildă din cele mai salutare tuturor celorlalte.

Gregoriu Maior a desfășurat mult zel și ca membru al mai multor reuniuni romăne din loc și pretutindenți s'a dovedit ca un călduros muncitor în agrul culturii și progresului național.

Înmormântarea, ce i-s'a făcut în Viena Miercuri după amiadi, a fost vrednică de acest suflet nobil și plin de abnegare pentru binele nēmului. A luat parte întreaga tinerime universitară română și un mare număr al coloniei romăne din Viena. Serviciul funebru, săvârșit de trei preoți romăni uniți, s'a ținut în biserică dela S-ta Barbara, unde preotul *Macaveiu* a rostit un discurs. În cimitir ărași s'a făcut o scurtă slujbă. D-l Drd. Marius *Sturza* a vorbit în numele tinerimei și a redacțiunii „Gazetei“, ăre în numele societății studenților universitari „Romănia Jună“ a vorbit actualul ei președinte I. *Păscuțiu*, deobligându-se a lua în pază mormântul lui Gregoriu Maior întocmai ca și mormintele membrilor onorari și emeritați ai Societății. Pe cosciug a fost depusă o cunună din partea Redacțiunii „Gazetei“.

În viața lui a fost credincios și cu iubire sinceră cătră toți ai săi și din neamul său, și cu iubire a fost întimpinat și după môrte, ca răsplăta pentru credința lui.

Odihnescă în pace și binecuvântată să fiă amintirea lui!

SCIRI ULTIME.

Arad, 16 Februarie n. (Telegr. part. a „Gazetei“). Astăđi s'a pronunțat sentința în procesul lui *Kriványi Iános*, faimosul defraudant al cassei orfanilor din comitatul Arad

(800,000 cor.), condamnându-l la 9 ani temniță grea.

Revista politică.

Furtuna, ce a provocat'o în dietă săptămăna trecută alegerea săngerôsă din Tergu-Mureșului, a liniștit'o ministru-președinte Szell prin vorbe dulci și cu promisiuni ademenitôre, ce le-a dat kossuthiștilor — și aceștia, din furioși ce erau ca tigrii, s'au îmblândit ca nisce mielusei. Astfel dieta fū pusă ărași în pozițiunea de a continua desbaterea budgetului de agricultură.

În decursul desbaterilor a luat cuvântul și ministru de agricultură Daranyi. Între altele el atinse *cesiunea colonisărilor*. A spus, că statul cumpără moșii prin Ardeal cu scop de a înființa colonii de Secui, și că prin colonisările acestea se urmăresce „un scop mare“ — adecă maghiarisarea. A mai spus ministru Daranyi, că un proprietar ungar a dat statului moșia sa din hotarul Murăș-Ludoșului, ca după môrtea lui statul s'o colonizeze cu Secui. Moșia are o suprafață de 1300 jugere. Faptul acesta a produs mare bucurie în tabăra șovinistilor maghiari d'al de Bartha și alții. În special acesta scrie în fôia sa „Magyarország“ un articol înflăcărat, în care desfășură marele plan de maghiarisare a Câmpiei, Ludoșul fiind „cetatea puternică“ din care vor puté porni tendințele pentru maghiarisarea „Valahilor“, cari locuiesc Câmpia Ardealului. Ceea-ce n'a făcut porodița huno-arpadiană în timp de o mie de ani din Câmpia, va face ăre Ludoșul cel maghiarisat prin coloniștii secui din viitor?

*

Desbaterea asupra budgetului agriculturii s'a încheiat în sedința de Joi și s'a început îndată desbaterea asupra *budgetului ministeriului de culte și instrucțiune publică*. Ea fū introdusă printr'un discurs al ministrului *Wlassics*, a cărui parte primă a fost un fel de disertațiă despre problemele școlei moderne. Din vorbirea lui *Wlassics* ne interesază în special partea privitôre la *școlile poporale* și la *politica culturală maghiară*. În ce privesc școlile poporale, *Wlassics* ăise, că din mai multe părți se îndreptă atacuri în contra școlilor de stat, fiind-că în acestea e desconsiderată propunerea religiunii. Ministru însé asigură, că pune mare grijă pe educațiunea religioasă-morală. Pentru instrucțiunea poporală a jertfit 8 milioane corone, fîresce numai la școlile poporale de stat, căci nu e de suferit, ca școlile acestea să fiă situate rēu din punct de vedere igienic și pedagogic.

Spune apoi *Wlassics*, care este *politica lui culturală maghiară*. Mi-s'au făcut imputări, ăice, că protegiez prea mult ținuturile maghiare și negliiez ținuturile locuite de naționalități. ăer nu este așa, nu negliiez ținuturile locuite de naționalități, însé n'am făcut nici-odată secret din aceea, ba este un punct cardinal al politicii mele, că *voiesc ridicarea culturală a rasei maghiare*. Fiind-că am observat însé, că numărul copiilor maghiari instruați nu stă în proporție cu numărul copiilor din sinul celorlalte naționalități, protegiez în anumite privințe ținuturile maghiare. S'a lăudat apoi ministru cu școlile de stat înființate prin orașe, convins fiind, că școla de stat este reprezentanta ideii de stat maghiar etc.

Tot așa și ăre așa: „ideia de stat maghiar“, „stat național unitar“, numai progres adevărat cultural nu!

*

In „Reichsrath-ul austriac se dau lupte înverșunate în jurul cestiunii, decât la mesagiul tronului se se răspundă printr'o adresă, ori numai printr'o simplă declarația de lealitate, și decât trebuie să se facă discuțiune asupra adresei de răspuns. Camera a primit propunerea lui Baernreither, ca la mesagiul de tron să se răspundă printr'o simplă declarația de lealitate și s'a procedat în ședința dela 13 Februarie la desbaterea acestei propuneri. Înainte însă de a-se primi propunerea, s'au luat la colți Germanii și Cehii, învinuindu-se împrumutat de nepatriotism. Cehii li-au aruncat Germanilor radicali, că în programul lor au ca țintă dismembrarea Austriei și alipirea ei la imperiul german, ér Germanii au ocărit pe Cehi cu tot felul de vorbe și epitete împungătoare. Discuțiunea s'a continuat și în ședința dela 14 l. c., în care un deputat ceh a propus, ca în locul declarației de lealitate să se adreseze tronului altă declarație, în care să se spună, că constituția de aci nu este o garanție pentru desvoltarea popoarelor Austriei. Propunerea însă fu respinsă și s'a primit aceea alui Baernreither pentru care Germanii radicali și social-democrații n'au votat, ci când veni rëndul la votare au părăsit sala.

*

Se scie, că în România a izbucnit pe la finea săptămânei trecute o crisă ministerială, cabinetul Carp dânduși demisiunea. După lungi și dese confătură și după-ce Regele a cerut șefului partidului conservator să formeze un cabinet, în care toate nuanțele conservatōre să fiă reprezentate și să fiă luați tot omeni cu greutate, d-l G. Gr. Cantacuzino a și încercat să satisfacă dorinței Regelui apelând la amicii personali și politici ai d-lui Carp să primescă a intra în noul ministeriu. N'a putut să-i înduplece însă, și în urma acesta șeful partidului conservator a propus Regelui respingerea demisiunii cabinetului Carp. Acesta s'a și întemplat. Miercuri vechiul cabinet s'a prezentat din nou înaintea Camerelor, întru-nindu-se în același timp și comitetul delegaților, ca împreună cu d-l Carp să resolve cestiunea impositelor pentru care izbucnise crisa, ér resolvarea să se facă într'un mod, care se facă destul și necesităților budgetare și dorințelor generale, de a-se procede cu mai mare precauțiune la impunerea dărilor.

*

Alaltăeri s'a deschis în Londra cu pompă și strălucire deosebită primul parlament sub domnirea Regelui Eduard VII. Parlamentul fu deschis printr'un mesagiu al tronului, în care se face pomenire mai întâiu despre doliul național, în urma morții Reginei Victoria. În mijlocul acestui doliu Regelui îi servesc spre mare mângăere a puté declara, că raporturile cu toate puterile sunt constant amicale.

Răsboiul din Africa sudică nu e sfârșit încă, dér s'au luat măsură, ca armata englesă să dobândescă succese pe întreaga liniă. Regele regretă adăncjertfele în ban și de sânge împreunate cu acest răsboi, dér dăse, că înfrângerea Burilor e de dorit să se întemple cât mai curând „chiar în interesul lor“. Mesagiul se ocupă apoi cu evenimentele din China, cu raporturile din India etc.

*

De vre-o săptămână și mai bine orașele mai mari și capitala Spaniei sunt teatrul unor turburări, cari amenință să degenereze în răscolă. Ascuțișul agitațiunilor și turburărilor este îndreptat în contra mănăstirilor și a călugărilor iesuiți, cari în Spa-

nia sunt foarte numeroși (peste 72.000), ér averile mănăstirilor fac decă și sute de milioane. Puterea acestor călugări este așa de mare, încât de voința lor trebuie să tină sēmă și guvernele spaniole. Mișcarea acesta din Spania, care nu e lipsită de caracter revoluționar, se dice a fi pusă la cale de republicanii și de Carliști. Ea nu e îndreptată însă numai în contra mănăstirilor și călugărilor, ci și în contra familiei domnitōre și este caracteristic, că ea se manifestă chiar din prilejul căsătoriei lui Don Carlos, fiul contelui de Caserta, cu ducesa de Austria, fiica reginei regente a Spaniei. Când contele de Caserta intră țările acestea în Madrid, ca să ia parte la cununia fiului său, amărăciunea poporului izbucni la culme. Foile republicane ațitară în contra lui și-l numiau „călăul dela Cuenza“, fiind-că înainte cu 25 de ani, când cu răscolă republicană Alfons de Bourbon ca comandant al armatei pretendentului la tron Don Carlos, a ocupat Cuenza și a săvârșit cruzimi asupra republicanilor. Din cauza acestor turburări s'a proclamat starea de asediu nu numai în Madrid, ci și în Valența, unde poporul a luat cu asalt mănăstirea iesuiților. Alaltă-eri, ziua cununii ducese de Austria cu Don Carlos, în Madrid au fost mari turburări. Demonstrații au stricat pavagiul și cu pietrele au bombardat două mănăstiri. Călugării primejduiți au tras clopotele, cerënd astfel ajutor. Turburătorii fură împrăsciați de miliția, cu care ocazie s'au făcut mulțime de arestări.

*

Din Africa-sudică sosesc érași sciri nefavorabile pentru Englesii. De unde mai țilele trecute foile din Londra vestiau, că Kitchener a împresurat pe Botha și că acesta ar fi silit să capituleze, aci lucrul iese tocmai dimpotrivă: Botha a ocupat o poziție atât de puternică dela Steynsdorp până la Volksrust și Vryheid și de aci până la Newcastle, încât Englesii nu pot să-l atace. Nicî încercarea lui Kitchener de-a prinde pe Dewett n'a succes. Dewett nu numai că a ajuns la riul Oranje, ci în loc de a-l trece simplu, a bătut la 10 Februarie trupele lui Knox și în 11 a năvălit în Capland, ocupând orașul Filipstown.

Rămâne așa-dér constatat, că Burii înainteză victorioși.

SCIRILE ȚILEI.

— 3 (16) Februarie.

In amintirea lui Gregoriu Maior. Redacțiunea „Gazetei Transilvaniei“ dăruiesce în semn de aducere aminte a zelosului și neuitatului ei membru Gregoriu Maior, suma de 20 corone pentru întemeierea unei biblioteci populare în comuna sa natală Ormenișul de Câmpia și tot-odată o colecție a numerilor populare de Duminecă ai „Gazetei“ dela aparițiunea lor.

— D-l profesor Nicolau Sulică dăruiesce spre același scop suma de 5 corone și 20 de cărți populare.

— Societatea comercianților români din loc, din incidentul încetării din viață a fostului ei secretar Gregoriu Maior, a contribuit cu suma de 20 corone la fondul pentru ajutorarea ucenicilor dela Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și socialilor români în Brașov.

— D-l preot gr. cat. Moise Brumboiu din Tohanul vechiu a contribuit cu suma de 16 corone la fondul de salarizare al preoților la Blași în loc de cunună peritōre pe mormântul mult regretatului Gregoriu Maior.

Dar pentru biserică. Ni-se scrie: Onorată Redacțiune! Intru mărirea lui Dumneșeu, Ioan Gurge poporean din Vezend (comit. Sătmăr) a dăruit pe sēma bi-

sericilor romănesci din Simiclaș și Istreu câte 800 cor. sēu 400 fl. drept ce și pe acesta cale i-se aduce mulțăminta publică numitului binefăcător. Fiă ca acest exemplu de dărnicie să afle mulți imitatori. Vasile Leșan paroch.

Inmormântarea ex-regelui Milan. decedat Lunî în Viena, s' va face aci. Patriarhul sērbesc Brankovici a plecat alaltăeri la Viena, ca să săvērșescă serviciul funebru. Din Viena, osēmintele lui Milan se transportă aci la Carlovș și vor fi cepsate în mănăstirea sērbescă din Cruședol. Foile sērbesci din regat scriu, că poporațiunea Belgradului este foarte mahnită din cauză, că Milan nu e înmormântat în Serbia, ci în Ungaria.

Cununii. Măne, Duminecă, la 11 ore a. m. se va serba în biserica Sf. Nicolae din Scheiș cununia d-lui Nicolae Iorga, profesor universitar din Bucureșci, cu d-șora Catina Bogdan, învățătoare la școla primară de fete de aci.

D-l George Ilie, comerciant în Rășnov, se va cununa Duminecă în 4 (12) Februarie în biserica Sf. Nicolae din Zărnești cu d-șora Ecaterina Bude, fiica d-lui dirigent al școlilor capitale din Zărnești. — Felicitările nostre tinerelor părechii!

Din Poiana-mărului ni-se comunică următorul fapt îmbucurător: „Cu ocaziunea unei visitațiuni a bisericii noastre, M. O. Domn administrator protopopesc I. Hamsea din Rășnov, vedënd, că în genere biserica noastră ar mai avé multe lucruri frumoșe de făcut și în special în sf. altar lipsit e de cele mai elementare și trebuincioșe obiecte, prin o călătoră și convingătoare vorbire adresată inimii simțitōre a credincioșilor și premergënd însuși cu esemplu, în conșlegere cu preoții noștri, a întreprins o frumuscă colecție în biserică. Deși omeni în acea Duminecă erau nepregătiți la așa ceva, totuși și din acea colecție ne înzestreză sf. nostru altar cu o cruce, 2 sfeșnice cu câte un braț și unul cu 3 brațe, toate din argintăde Alpaca și crucea aurită, lucrare cât se pōte de estetică în stil orientat: toate în valōre de 112 corone. Astăci în ziua Intēmpiării Domnului, părintele administrator de nou s'a prezentat în s'ta noastră biserică aducënd cu sine obiectele mai sus amintite. La finea S'tei liturgii a făcut sfințirea apei, apoi a sfințit acele obiecte și prin o frumoșă vorbire către popor, le-a predat destinațiunei. Bine a înțeleș M. O. D. administrator protopopesc cerințele, ce trebuie să le întrunescă un adevărat și dumneșesc altar. Interes și trăgere de inimă se vede, că nutreșce pentru binele, înaintarea și vașă tractului. Pentru acesta îi păștrăm și noi Poenarii iubire și recunoștință și avem credința, că și de aci înainte se va îngriji de buna întocmire a sf. noastre biserici, căci, dēu, de multe am mai avé lipsă. — Un parochian“.

Din Sasca-montană. Suntem rugați a da loc următoarei desmînțiri: „Onorată Redacțiune! Cstind în Nr. de Duminecă 3 al „Gazetei Transilvaniei“ despre înființarea unui cor de meseriași în Sasca-montană, venim prin acesta a vă aduce la cunoștința, că cele publicate despre înființarea corului sunt numai nice invențiuni eșite din capul plin de prostii al respectivului corespondent „Săscan“. În publicarea aceea sunt atinse persoane veterane de peste 80 ani, unii chiar defectuoși, [ér persoanele fe meesci amintite de fel nu fac onōre Sascei. Corespondentul „Săscan“ prin publicarea aceea a avut intenția de a seduce lumea cu scornitură și a vătēma, el însuși neșciind pe cine. Drept aceea ne luăm voie a ruga On. Redacțiune să publice desmînțirea acesta, care să servescă tot-odată de învățătură corespondentului mincinos mai sus amintit, ca altă-dată să nu mai abuzeze de ospitalitatea D-vōștre sēu de a altora prin trimiterile de informațiuni neadevurate. Sasca-montană, la 9 Februarie 1901. Cu totă stima: În numele tuturor celor înșemnați în acea informațiune. George Andrișoi, cojocar, Mihai Crăovan, cojocar, Francșo Buda, brutar.“

Pentru înființarea unei biblioteci școlare-poporale pe lângă 10 opuri donate de subscrișul, Ilustra Academia română a binevoit a dăruî spre acest scop 33 opuri în 35 volume, al căror preț este 123 lei 10 b. Pentru acest dar nobil i-se aduce sinceră mulțămintă. Căpālă-inf. la 6 Febr. 1901. Demetriu Lazar Todoran inv.

Tinerii meseriași români din Brașovul-vechiu vor auzia o producțiune teatrală declamatorică Duminecă în 4 (17) Februarie 1901, în sala Restaurantului Nr. 5. Inceputul la 7½ ore sēra. După producțiune urmēză dans, începēnd cu „Călușarul și Bătuta“. Prețul intrărei de persoană 1 corōnă. Venitul curat este destinat pentru fondul corului dela Biserica Sfinței Adormiri din Brașovul vechiu. Suprasolviri și oferte maritimō-e s' primesc cu mulțămintă și se vor chita pe cale publică. Bilete se pot căpēta la prāvālia d-lui N. Eremias și sēra la Cassa.

ECONOMIA.

Trifoiuri.

— Urmare. —

Trifoiul cārniū. (*Trifolium incarnatum*), este un trifoiu prețios, pentru-că dă atât în primăvara cea mai timpurie ca și în toamna târzie, un bun nutreț verde. În adevēr însă, că nu produce decât puțină cositură, de-abia mijlociu 12—18,000 kgr. la hectar.

La hectar se sēmănă mijlociu 25 kgr.; pe cât însă vremea și pământul vor fi mai potrivite, pe atāta va fi nevoie de mai puțină sēmintă. Sēmintă se aruncă cu mașina, la nevoie însă și cu mâna, ér după aceea se trece pe de-asupra ușor cu grapa. Sēmınarea se face ori în August, ori primăvara în Aprilie.

Primăvara, când pământul a prins o cōjă tare, se trece peste trifoiște mai întâiu cu grapa și apoi cu tăvălugul. Decă creșce prea repede, atunci este păscut în Martie și Octombrie.

La sēmınarea de toamnă, mișștea plantei premergătoare se rēștōrnă îndată după strinsul câmpului.

Acest neam de trifoiu este simțitor la secetă, dér și mai simțitor la ger, cuvinte pentru care mulți nu-l cultivēză. Decă ținem însă socotēla că este bogat în frunșă, că nu ia pământului atât de multă hrană ca alte feluri de trifoi, și că pōte fi sēmınat în mișștea trifoiului roșu, fără ca prin acesta să se ostenescă pământul, atunci trebuie socotit între plantele bune de nutreț.

Cosirea are loc pe timpul înflorirei; decât se lasă însă mai târziu, se înbășoseză cu ușurință, și nu este mâncat decât cu silă de cătră vite.

Trifoiul de mijloc. (*Trifolium medium*), nu este o plantă de nutreț atât de bună pe cât s'a spus, și s'a scris de cătră unii agricultori. Dér din pricină că mulți l iau drept trifoi roșu de liveșe, chipul sēu este trecut în cărticica de față, pentru a fi ușor cunoscut și deosebit de cătră agricultori. Totuși această plantă este nimerit de a o cultiva în locuri umbrōșe, de pildă sub copacii dela care nu avem vre-un folos mare. Din această pricină nu cred de nevoie de a da lāmuri asupra cultivei sale.

Trifoiul tirător (*Trifolium repens*), trifoiul tirător, ori trifoiul alb, este mâncat cu multă plăcere de cătră tot soiul de vite, mai ales însă de cătră oi, și are partea bună că nu umflă atât de mult vitele ca de pildă trifoiul roșu.

Felul cum acest trifoi se înrădăcinează l face de a-și lua hrana

atât din părțile mai adânci unde străbate rădăcina cea lungă, ca și din fața pământului unde se găsesc rădăcinile mustăcioase.

În pământurile bogate, trifoiul tirător dă lăstari numeroși și puternici, care atuncî când această plantă nu se cultivă singură, ci în amestec cu alte erburi, le înădușă cu ușurință. În pământurile ușore și mai sêrace, este însă nimerit de a-l sêmîna în amestec cu alte plante. Din pricină că este foarte nesimțitor contra schimbărei vremii, se cultivă și în părțile mai supuse gerurilor. De asemenea ține foarte bine și la secetă. De obicei se sêmîna într'o cereală, deoarece cît timp este mică, are nevoie de umedă.

Intr'un pământ sêrac trifoiul tirător trăesece 3—4 ani, în altul mai bun 10 ani.

Sêmînarea se face într'o cereală tîmna ori primăvara. Acest trifoi cînd este sêmînat curat, nu-i întrebuințat nici ca cositură verde, nici ca fîn, ci aprîpe numai ca pășune.

Trifoiul corcit. (*Trifolium hybridum*) este foarte mult cultivat în țêrile cu o climă mai rece, cum sunt Engli-tera, Suedia, Danemarca, și din pricină că este mai frunțos decît trifoiul roșu de liveade, are și mai multă nevoie de un pământ, ori de vreme umedă.

Din pricină că rădăcina sa nu pîtrunde adînc în pământ, este simțitor din partea secetei; din contră, ține foarte bine la geruri, cuvînt pentru care este cultivat în locurile aspre și muntîse. Din pricină scurtei sale rădăcini, dînsul luîndu-și hrana numai din fața pământului, acesta țare nevoie de îngrășare, atuncî cînd nu este bogat în materii hrînitîre din firea locului.

La hectar se sêmîna 10—16 kgr. și atuncî cînd este sêmînat curat, êr nu în amestec cu alte plante se pôte strînge mijlociu la hectar 15—25,000 kgr. cositură verde sear 3—5000 kgr. fîn. Din pricină însă că putrezesce ușor de pe picîore, nu se prea obișnuiesc de a se sêmîna curat, ci în amestec cu trifoi roșu, erbă italianescă și alte plante.

Trifoiul corcit își ajunge deplina sa creștere de abia în anul al doilea după sêmînare; în schimb însă, ține pînă la cîinci ani, decă se găsesc în împrejurări prielnice, êr decă este cultivat în amestec cu alte plante, ține și mai mult.

Acest neam de trifoi este foarte hrînitor, dêr din pricină că este prea apos nu se dă la cai. Cositura are loc înainte de înflorire. De obicei nu se pôte avea decît o singură cîosă, și tîmna o pășune bună. Decă acest trifoi nu este cultivat în amestecătură, și decî cosit împreună cu alte plante, atuncî se dă vitelor împreună cu fîn, paie sêu grăunțe.

P O V E Ţ E.

Curățirea petelor de vin. Petele de vin roșiu, care se întîmplă sê se facă adesea pe lîngerie (pânzeturî), și carî în general sunt grîza femeilor se curată ușor și satisfăcîtor, decă le ungem încă pe cînd sunt prîs-pete cu untură de porc curată dêr rece. Înainte de spălatură, udăm petele cu apă rece, le frecăm apoi cu săpun de pete și le spălăm în urmă cu apă cîldicică.

Léc contra durerilor de dinți și masele. Durerile de dinți și de masele, aduc pe unii suferîndî într'o așa stare, că le amăresce viața, chinîndu-i. Êtă ce sfături dă în pri-

vința lecuirei acestei suferînte un doctor român:

Suferîndul sê aibă la îndemînă de-ocamdată: o ôlă de mărimea unui litru, o strachină, ori alt vas de acéstă formă, sêmînte uscate de măsălarîță, cam cît încape într'un degetar, și jăratec sêu cîrbunî bine arși, din carî sê nu iêsă fum. Se procedeză astfel: Se pune în ôlă, un litru de apă limpede și se încâl-đesce la foc, pînă ce dă în clocot. Se iau cîțî-va cîrbunî din cei preparați și se pun pe o vatră sêu pe un loc cît se pôte de neted, și după acéstă se ia sêmînța de măsălarîță și se presară peste cîrbunî. În acest timp sê rêsťornă strachina (vasul ales) cu gura în jos peste cîrbunî, observînd că marginele ei sê se așede cît se pôte de bine pe vatră sêu pe locul ales în acest scop. E de observat însă, ca fumul ce sê produce din arderea sêmînței sê rêmînă tot sub strachină, cîcî la din contră, tratamentul perde din efectul sêu.

După trei minute, ridicăm strachina, întorcîndu-o repede cu gura în sus; după aceea, turnăm imediat într'ênsa apa preparată în ôlă despre care am vorbit. Bolnavul ia strachina o aședă pe un loc convenabil, pune pe cap un strai și se aplécă peste strachină țînînd gura bine deschisă asupra aburului ce iese dintr'ênsa. Aburul ce se ridică din strachină, încărcat fiind cu principiul medicamentos de măsălarîță, depus în timpul arderei pe pereții strachinei, intră pînă în fundul gurei și o desinfecteză. După cîinci minute bolnavul se pôte ridica, își spală gura cu puțînă apă rece. Tratamentul se va repeta în prima đî de 3 ori, a doua đî de 2 ori etc.

Țîn sê adaug, că toți bolnavii cîroră le-am recomandat acest nou metod de vindecare, după ce l'au urmat cu strictetă, s'au vindecat cu desăvirșire de durerile de dinți și masele. Încercările ce vor mai face și alți suferîndî, cu acest metod, vor confirma, cred, decă cele spuse mai sus constituie un sfat bine venit, sêu nu.

Calendarul sêptemînei.
FEBRUAR (1901) are 28 đile. FAUR.

Đilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	4 C. pâr. Isidor	17 Quin Simeon
Lun.	5 Sf. Mart. Agata	18 Susans
Mărț	6 Pâr. Vucol	19 Conrad
Merc.	7 Sf. Part. și Luca.	20 Eleftera
Joi	8 S. Teod. și Strat.	21 Eleonora
Vner	9 Sf. Mart. Nicef.	22 Serb. Petru
Sâm.	10 Sf. M. Haralamb	23 Serenus

Prețurile cerealelor din piața Brașov.
Din 15 Februarie, 1901.

Măsura sêu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor. fl.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	12 —
"	Grău mijlociu . . .	11 40
"	Grău mai slab . . .	11 —
"	Grău amestecat . . .	9 80
"	Sêcară frumîsă. . .	8 80
"	Sêcară mijlociă. . .	8 30
"	Orz frumos . . .	7 40
"	Orz mijlociu. . .	7 —
"	Ovês frumos. . .	5 20
"	Ovês mijlociu . . .	4 80
"	Cucuruz . . .	7 20
"	Mălaiu (mei) . . .	8 50
"	Mazăre. . .	17 50
"	Linte . . .	20 10
"	Fasole . . .	10 20
"	Sêmînță de in . . .	23 —
"	Sêmînță de cânepă . . .	8 50
"	Cartofi. . .	2 10
"	Măzărîche. . .	—
1 kilă	Carne de vită . . .	— 88
"	Carne de porc . . .	— 88
"	Carne de berbec. . .	— 64
" kil.	Sêu de vită prîspêt. . .	40 —
100 "	Sêu de vită topit. . .	76 —

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 15 Februarie, n. 1901.

Renta ung. de aur 4%	118.15
Renta de corîne ung. 4%	93.45
Impr. cail. fer. ung. în aur 4 1/2%	121.25
Impr. cail. fer. ung. în argint. 4 1/2%	100.60
Oblig. cail. fer. ung. de ost I. emis. 119.—	
Bonuri rurale ungare 4%	92.60
Bonuri rurale croate-slavone . . .	92.75
Impr. ung. cu premii . . .	167.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin .	141.35
Renta de argint austr.	98.45
Renta de hârtie austr.	98.35
Renta de aur austr.	118.30
Losuri din 1860.	137.75
Acții de-ale Bânței austro-ungară .	16 86
Acții de-ale Bânței ung. de credit. 682.—	
Acții de-ale Bânței austr. de credit. 672.—	
Napoleonori.	19.10
Mărci imperiale germane . . .	117.42 1/2
London vista.	240.60
Paris vista	95.40
Rente de corîne austr. 4% . . .	98.15
Note italiene	90.30

În Scheu Șirul spitalului nr. 11, este de închiriat cu începere dela 29 Septemv. 1901 (St.-Mihai)u

O locuință frumîsă, în etagiul I, care constă din 7 odăi, 1 entrée cu localitățile necesare. grajd și remisă. Locuința, care are patru intrări, sê pôte și despărți.
1—3(23)

Costițe de miel fripte pe grătar se capetă tot-déuna în restaurantul la „Gaura dulce“.
Nr. 15,3—3

500 fl. plătesc celui ce va mai capetă vre-odată durerere de dinți, ori îi vamirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți a lui **Bartilla**, o sticlă 70 bani. — (Pentru pa hetare 20 filler deosebit). — **Erezii A. Bartilla (E. Winkler)** VIENA, 1911., **Sommeregasse 1.**

Sê se cêră pretîndinea apriat **apa de dinți** a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pôte cîpeta, trimț 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco. **Se capetă în BRAȘOV** la farmacia D-lui **Victor Roth.** 2—* 595.

KOSMIN
Pentru lumea de dame **apa de dinți „Kosmin“** au devenit un mijloc indispensabil pentru conservarea frumșetei. Acéstă o apretiază cele dintâi frumșete.
Flaconul 2 Cor. Duréză timp îndelungat. — Depou general pentru Ardeal: **Victor Roth,** farmacia la Ursu, lângă Teatru. **Emil Jekelius, Teutsch & Tartler** în Brașov.

Tâmplăria pentru mobile de artă.
Subserisul are onîre a face cunoscut Onor. public, că au deschis un **ATELIER DE MOBILE** în ori-ce fel de stil dela cele mai fine, pînă la cele mai simple.
Reparéză ori-și ce din acéstă branșă.
Se află de vîndare și o garnitură pentru odae de dormit.
Christian Wölfkes, Strada Porții nr. 11.
1—3.(19)

ANUNȚ.

Sunt om singuratic, trai comod, fără ocupațiă, cu venit anual sigur de 2—2600 corîne. Caut o femeie pensionată, amică de viață, sêu cu alt venit anual de 6—800 cor., cu scop de căsătorie.

Cetitorii., carî în cercul cunosciîntelor au astfel de femei, carî nu cetesc „Gazeta“ se le atragă luarea amînte sê mi scrie la adresa:

„**Buna voință.**“
post restante **Galsa.**
(Arad m.) 2—2. p. u. **Világós.**

De vîndare.

În comuna **Turcheș** (comitatul Brașov) se află de vîndare:

Hotelu din strada principală nr. 72, care este foarte bine cercetat și care constă afară de pivnițele mari corespunđetîre, din 7 localități și o sală mare de joc, afară de aceea o prăvălie constătîre din 2 odăi împreună cu localitățile laterale de lipsă, și care de prezent e închiriată cu 1000 corîne anual.

În fine e unul din cele mai rentabile hoteluri.

Mai departe **băile de abur și de vană,** care se află în curtea hotelului și care sunt provêdute cu cel mai modern aranjament, se pôte vinde — după împrejurări — din mînă liberă.

E de notat, că cazanul aplicat la băi, și care are o putere de 20 cai și de cea mai modernă construcțiune se pôte folosi și pentru alte scopuri (la ferestreu, la mîră de abur etc.)

Informațiunî se pot cîpeta la proprietarul **Benedek János,** jude comunal 1—3(22) în **Turcheș** (Türkös) sub nr. 26.

Șampanie
Marca
„Trilby“
recomandă
Karl Harth
Brașov.

Convocare.

Membrii societății de economii și credit „CRIȘANA”, sunt invitați la a

X-a Adunare generală ordinară,

ce se va ține la 24 eventual la 31 Martie n. a. c. la 2 ore p. m. în localitatea societății în Brad.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Constatarea împlinirii prescrierilor din §§. 50 și 76 ai statutelor.
4. Alegerea a 2 bărbați de încredere și 2 secretari pe 1 an.
5. Raportul direcțiunii și al comisiunii de supraveghere pe 1900.
6. Deciderea asupra centurilor anuale și a distribuirii profitului curat.
7. Alegerea comisiunii de supraveghere.
8. Aprobarea de împrumuturi peste 2000 corone.
9. Închiderea adunării.

În lipsa membrilor receruți de peste jumătate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51, se va ține la 31 Martie, la locul și ora indicată.

Membrii pot lua parte în persoană sau prin plenipotențiații lor, în sensul §-lui 52 din statute.

Numărul membrilor înscrși cu 31 Decembrie 1900 au fost: 110 cu 466 părți fundamentale à 100 corone = 46,600 corone.

Brad, la 10 Februarie 1901.

Vasile R. Dămian m. p.
director.

Dr. Ioan Radu m. p.

Deposit

de

LEMNE DE ARS

Drumul Gărei nr. 9.

Lemne de fag întregi (blane) sau ferestreite și crepate, duse acasă se capătă la subscrișii cu prețuri ieftine

ERNST JECKEL

Str. Hirscher 19.
Telefon nr. 208.

JULIUS TEUTSCH

Drumul Gărei 9.
Telefon nr. 122.

LAPTE

din Lăptăria centrală curățit și Pasteurizat în sticle frumoase și astupate,

lapte de **bivolită** cu **10 cr.** litru

lapte de **vacă** cu **8 cr.** "

Se capătă în fie-care și **próspăt**, la

E. R. Fernengel, Strada Hirscher

Podul Bătușilor nr. 2.

A V I S.

În localul de vânzare din „Hala” de carne al Domnului Constantin Orghidan nr. 18 și 19 se vinde:

Carne de vită cu . . . 38 cr. kgr.

Carne de porc cu . . . 36 cr. "

Carne de vițel cu 48—52 cr. "

În fie-care și se p^ote cap^ota carne pr^osp^otă.

Rogându-mă de o cercetare numerosă sunt cu

t^otă st^oima

Nicolae N. Stinghe,
ar^ondatorul localului.

Ghete și Galoși buni și ieftini

recomandă spre cumpărare cu prețuri foarte moderate
Magazinul de încălțăminte
al m^ostrului pantofar

FRIDERIC BAHMÜLLER,

Magazinul principal: Brașov și Filiala:
Strada Porți nr. 15, Strada Vămii nr. 27.

Fabricate proprii, lucru bun și solid,
fas^one moderne, tot soiul de ghete de dans, de iarnă, etc., din cauza lipsei de loc în magazin, le v^ond mai ieftin, decât ori care concurență.

Ghete de iarnă bine căptușite de tot soiul pentru domni, dame, și copii solid lucrate, știficate gata s^ou după m^osură. — Tot-felul de încălțăminte se pregătesc și cu talpă „Asbest”.

Numai este durere de pic^oțore!

Numai sunt: bătături, pic^oțore asudate, înscorțoșare, unflături, degerături, fierbințala la tălpi,

după o scurtă folosire (a ghetelor cu talpa higienică a Drului Högyes „Asbest” ușurează mersul (umblatul). — Prețul unei p^orech^oi duple Cor. 2.40 bau, simple Cor. 1.20 b. — Însemnătatea acestor tălpi „Asbest” apare mai evident din aceea, că armata ces. și reg. și honvețimea reg. ung. a comandat 22.500 p^orech^oi, cari deja s^ou liferat.

Trimite contra ramburs, s^ou franco, asemuându-se prețul înainte

Representantul fabricii mărfurilor „Asbest”:

Frideric Bahmüller,

m^ostru-pantofar,

Brașov, magazin principal:
Strada Porți nr. 15. Filiala Str. Vămii.

4-80 (1229)

Indispensabil și neîntrecut. Efect sigur.

Articol universal, Export în toate țările.

CHIEF-OFFICE 48. CRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

Cele mai sigure, mai bune și totă lumea lăudată și căutate mijloce de casă de vindecare sunt

Balsamul A. Thierry farmacist

un mijloc de vindecare neajuns pentru b^ole de pept, p^oămâni, ficat, stomac, și alte interne. Întrebuințat pe din afară

Mijloc de vindecare miraculos.

Veritabil numai cel prov^odit cu marca col^ore verde Nonnenschutzmarke înregistrată în toate statele culturale, și cu capsula tipărită firma: Allein echt.

Producția anuală documentată 6 milioane de sticle.

12 sticle mici s^ou 6 sticle duple trimise franco cu posta 4 corone. — O sticlă cu prospect și însemnarea depozitorilor din toate țările lumii 1 coronă 20 bani.

Trimiterea se face numai după primirea banilor.

Alifia-Centifolia A. Thierry numită Alifia miraculoasă

mult căutată, renumită pentru efectele ei vindecătoare. Face operațiunii de prisos!

Cu această salbă sau vindecat un caries învechit de 14 ani, declarat de incurabil, de cur^ond și o b^olă de rac învechit de 22 ani. Are efect antiseptic, alină durerile vindecă ranele de tot felul, înm^oie, disolvă, trage din rană ori-ce corp strein — Un borcan costă 1 cor. 80 bani. — Se trimite numai după primirea banilor. Lacomandă mai m^ort se dă mai ieftin. Se produce anual 1000.000 borcane.

Despre amendo^ue mijlocele de vindecare se p^ote vedea o arhivă de atestate originale din toate țările lumii. — Atrag atențiunea a se feri de falsificate și a fi cu atențiune că borcanele se fie proveđute cu firma: Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry. — Ude nu sunt depouri se nu se cumpere falsificate, oi s^o adreseze comandele direct la

Apotheker A. Thierry's Fabrik in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Liferant des österr. k. k. taatsbeamten-Verbandes.)

(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

Ciasornice de părete cu musică

este ultima novitate în fabricația ciasornicilor.

Aceste ciasornice în miniatură franțuzesci, are lungime de 69 cm. — Castenul este acurat ca desenul, din lemn de nuc natural, lucit cu sculpturi acurite, și la fiăcare oră cântă cele mai frumoșe marșuri și piese de dans.

Prețul numai 9 fl.

Tot acelaș ciasornic fără musică, dar care bate jumătățile și orele întregi, numai 6 fl. 80 cr.

Se garant^oză mersul acurat pe minută.

De or-ce sunt ajustate foarte elegant, se p^ote considera ca o mobilă frumoșă.

Se trimite numai cu rambursă.

Dacă nu convine, se p^ote returna și se restituie bani, de aceea nu e nici un riscu.

Catalog ilustrat despre lanțuri, inele, ciasornice etc. gratis și franco.

JOSEF SPIERING,

VIENA, I. Bez. Postgasse nr. 2 K. 8-10.

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Clureu și la Eremias Nepoți.